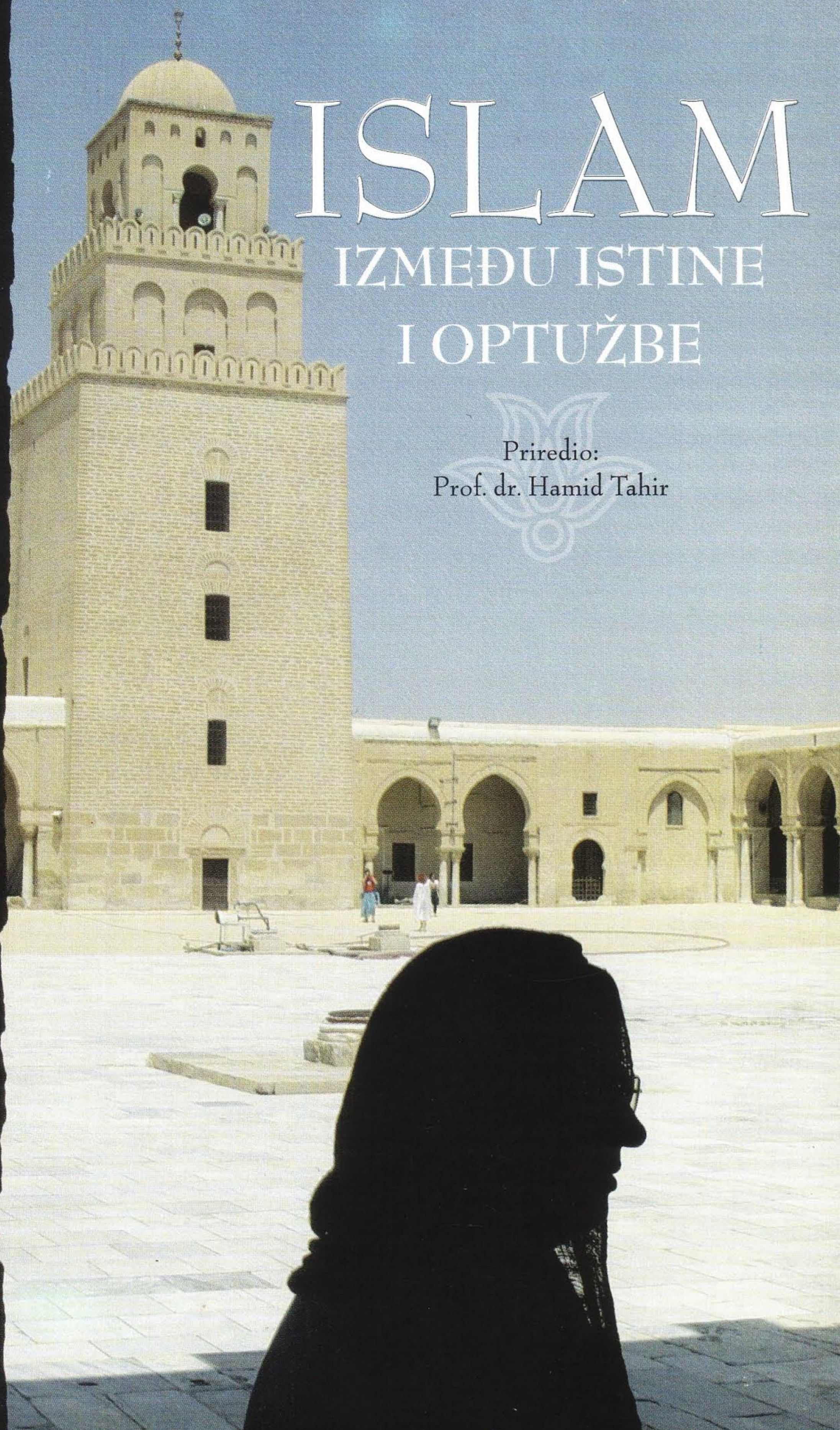
ISLAM U DIJALOGU

ISLAM
IZMEĐU ISTINE I OPTUŽBE

Priredio:
Prof. dr. Hamid Tahir

Prof. dr. Hamid Tahir

ISLAM IZMEĐU ISTINE I OPTUŽBE

(Odgovor na najvažnija pitanja izazvana izmišljotinama protiv islama)

بسم الله الرحمن الرحيم

pdf izdanje za vas pripremili:
www.bosnamuslimmedia.com
1430. hidž. god./ 2009. god.

Prof. dr. Hamid Tahir

ISLAM IZMEĐU ISTINE I OPTUŽBE

(Odgovor na najvažnija pitanja izazvana izmišljotinama protiv islama)

Izdavači:	Fakultet islamskih nauka u Sarajevu
	El-Kalem - izdavački centar Rijaseta Islamske zajednice u BiH
Za izdavače:	Prof. dr. Enes Karić
	Selim Jarkoč
Prijevod djela:	Prof. dr. Omer Nakičević
Urednik:	Prof. dr. Adnan Silajdžić
Recenzenti:	Prof. dr. Adnan Silajdžić i Doc. dr. Ismet Bušatlić
Lektor:	Doc. dr. Džemal Latić
Tehnička priprema:	Zuhdija Hasanović
Dizajn naslovne strane:	Tarik Jesenković
Štampa:	"Bejan", Sarajevo
Za štampariju:	Nedib Prozorac, dipl. ing.
Tiraž:	500 primjeraka

CIP - Katalogizacija u publikaciji Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28 - 4

Tahir, Hamid

Islam između istine i optužbe : (odgovor na najvažnija pitanja izazvana izmišljotinama protiv islama) / Hamid Tahir ; u pripremi učestvovali Ahmed Šelebi... (et all.); preveo Omer Nakičević. - Sarajevo: Fakultet islamskih nauka, 2004. - 120 str.; 22 cm

Izv. stv. nasl. na arap. jeziku. - Bibliografija i bilješke uz tekst

ISBN 9958 - 622 - 48 - 3

COBISS . BH - ID 13807622

PROF. DR. HAMID TAHIR

ISLAM IZMEĐU ISTINE I OPTUŽBE

(ODGOVOR NA NAJVAŽNIJA PITANJA IZAZVANA IZMIŠLJOTINAMA PROTIV ISLAMA)

U PRIPREMI UČESTVOVALI
(prema abecednom redu):
- Prof. dr. Ahmed Šelebi
- Prof. dr. Ahmed Umar Hašim
- Prof. dr. Ahmed Kemal Ebu'l-Medžd
- Prof. dr. Abdu's-Sabur Šahin
- Prof. dr. Abdu's-Sabur Merzuk
- Prof. dr. Mahmud Hamdi Zakzuk

Preveo
Prof. dr. Omer Nakičević

Fakultet islamskih nauka u Sarajevu

El-Kalem - izdavački centar
Rijaseta Islamske zajednice u BiH

Sarajevo, 2004.

U IME ALLAHA, MILOSTIVOG, SAMILOSNOG!

Svakom muslimanu i muslimanki,
vjernicima objavljenih vjera,
svakom razumnom, svakom srcu i oku,
svakom čovjeku na svakom mjestu
dostavljamo ovu knjigu.

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ

Danas islam prolazi kroz teško iskušenje zbog propagande koju šire brojni mediji zbog njegovog, navodno, podgrijavanja terorizama. Ovo mu se posebno pripisuje od događaja 11. septembra. Mediji su koncentrisani na optužbu islama i zbog kako kažu, njegove okrutnosti, njegova širenja mačem, divljačkog i barbarskog postupanja u ratu itd. Ovu optužbu upućivali su islamu brojni orijentalisti i misionari od prije više stoljeća. Ta se propaganda i napadi iz dana u dan sve više šire, kao idejni zlonamjerni napadi protiv ove vjere s namjerom da bi se islam omrznuo u svijesti naroda i spriječilo njegovo širenje. U mržnji se odlazi tako daleko da islamu pripisuju da je uspostavljen na principima prijezira čovjeka, neprihvatanja civilizacije i napretka. To potvrđuju brojne izjave istaknutih orijentalista i misionara koji ističu da ono što je dobro u islamu nije nešto novo, da je to Muhammed, a. s., preuzeo iz ranijih svetih Knjiga, pa npr. da je šeriatsko pravo preuzeto iz rimskog i drugih prava. Ima i onih koji kažu: «Od kako su se pojavili muslimani nestalo je mira u Svijetu.»

Prema mišljenju nekih islamski orjentisanih mislilaca, nužno je ponuditi sažeto obavještenje o islamskom učenju uz postavljanje kompletnog plana kako objasniti pravu sliku islama kao vjere koja čovjeku donosi svako dobro i sreću, jer je Muhammed, a. s., poslan kao milost ljudima, a Kur'an kao uputa:

.... A tebe smo samo kao milost poslali. (21/l07)

Mi tebi objavljujemo Knjigu kao objašnjenje za sve i kao uputu i milost i radosnu vijest za one koji jedino u Njega vjeruju. (16/89)

To je poziv spasu ljudi tako što ih se izvodi iz mraka u sjenu dobra i sreće i na ovom i na budućem svijetu.

Savremeno čovječanstvo ima veliku potrebu da se upozna sa islamskim učenjem da bi se izbjegli sukobi i dominacija jačega nad slabijim.

Postavlja se pitanje kako se suočiti sa opasnostima ovih medijskih napada. Kakva bi bila uloga islamskih institucija i pojedinaca?

Mnogi misle da je neophodno udružiti islamske iskrene napore u ovo vrijeme da bi se ostvarila dva važna cilja.

Prvo, da se objasne činjenice islama, definišu njegove odredbe i učenja koja garantuje svako dobro, sreću i spas svakom ko se skloni pod sjenu islama i živi u njegovu okrilju.

Drugo, da se odbace sve sumnje uperene protiv islama, da se otklone sve neistine koje se islamu upućuju, a s kojima islam nema nikakve veze.

Primjetno je da se u ovo vrijeme očituju čudni i koncentrirani pokušaji izobličavanja slike islama i davanja lažnih informacija o islamu i muslimanima uopće, čime su se islamski mislioci suočavali i ranije na stotine, ako ne i na hiljade puta.

Na putu ostvarenja spomenutih ciljeva zahtijeva se puna i ozbiljna saradnja među institucijama islamskih naroda bez obzira bile one obrazovnog, svjetovnog ili pravnog karaktera, jer je svaka od njih zadužena da predstavi istinitu sliku o islamu u raznim oblastima.

Islam je kompleksna i potpuno jasna vjera. U islamu nema ništa nejasno ni skriveno. Nema ništa od čega bi se muslimani stidjeli ili što bi krili. Učenja islama su sasvim lahka i ugodna. Ona detaljno obuhvataju sve potrebe života i sposobna su da odgovore svim nastalim aktualnostima u raznim oblastima.

Nema sumnje da Svijet danas prolazi kroz stravičnu fazu života s kakvom se rijetko susretao u historiji. Snage globalizacije nastoje nametnuti svoju dominaciju nad drugima da bi ostvarili što veći interes na račun interesa drugih, a to vodi nasilju, sukobima i svakoj drugoj opasnosti po život čovječanstva. Iz ovih razloga javlja se potreba čovječanstvu u cjelini da se upozna sa činjenicama islama, njegovim učenjima i odredbama. Islam je u stanju da povede čovječanstvo ka spasu i izvede ga iz anarhije, gloženja i eksploatisanja slabih.

Ono što je najveličanstvenije u islamu i što islam unosi u društvo jeste pravda, jednakost, sprječavanje nasilja i neprijateljstva. Islam omogućava skladan, miran i stabilan život u kome su zagarantovana prava i čast svakog pojedinca.

Islam insistira na miru, pravdi, umjerenosti i jednakosti, bori se protiv ekstremizma, terorizma i nasilja. Zbog toga je i kod poziva ocrtao veličanstven put koji se karakteriše mudrošću, lijepim savjetom i raspravljanjem koje vodi onome što je najljepše. U Kur'anu se kaže:

Na putu Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima na najljepši način raspravljaj! Gospodar tvoj zna one koji su zalutali s puta Njegova, i On zna one koji su na Pravom Putu. (16/125)

Islam kategorički odbija prisiljavanje da neko prihvati islam. O tome Kur'an kaže:

U vjeru nije dozvoljeno silom nagoniti. (Kur'an, 2/256)

Za muslimane Kur'an kaže da su oni «pravedna zajednica»:

I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu da budete svjedoci protiv ostalih ljudi i da Poslanik bude protiv vas svjedok. (2/143)

Pravednost je sredina između pretjeranosti i nedotjeranosti. Prema tome, u islamskom učenju nema mjesta ekstremizmu i terorizmu, jer te dvije rak-rane prijete ljudskom životu i dokidaju nadu čovjeka u miran i siguran život.

Odlučan stav islama protiv terorizma pretekao je svaki sistem i savremeno zakonodavstvo više od hiljadu i četiri stotine godina. Islam je smatrao one koji prijete životu nevinih ljudi i stabilnosti u društvu da se oni istovremeno protive Allahu i Njegovom Poslaniku.

Pokušaji povezivanja islama sa terorizmom i ekstremizmom su providni i slabi i bivaju uništeni pred činjenicama islama i njegova učenja.

Islamu pripada vodeći stav o aktivnoj i miroljubivoj koegzistenciji između društava. To proističe iz poštovanja časti čovjeka, bio on musliman ili nemusliman. Svi su ljudi jednaki po stvaranju jer Allah, dž. š., kaže:

«Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji. Allah, uistinu, sve zna i nije Mu skriveno ništa. (Kur'an, 49/13)

Pozivanje islama na saradnju i koegzistenciju nije ograničeno na jedne narode ili pristalice jedne vjere, nego se proteže i obuhvata sve narode i sve vjere, jer Allah, dž. š., kaže:

«Allah vam ne zabranjuje da činite dobro i da budete pravedni prema onima koji ne ratuju protiv vas zbog vjere vaše i koji vas iz zavičaja vašeg ne izgone. Allah, zaista, voli one koji su pravični.» (Kur'an, 60/6)

Jedna od veličina islama i njegova učenja jeste da islam garantuje nemuslimanima slobodu ispovijedanja vjere, a garantuje i zaštitu nemuslimana u islamskom društvu, zaštitu njihovih svetinja, bogomolja i svojine.

Islam je kompleksna vjera. Njegovo učenje uspostavilo je cvjetajuću civilizaciju koja je dugo vremena unosila svjetlo po tamnim vilajetima. Ono je i danas sposobno da uspostavi vjersku i svjetovnu civilizaciju koja može obuhvatiti horizonte duhovnog i materijalnog života u svim oblastima. Poznato je šta je islam učinio u životu arapskog naroda kada su Arapi prihvatili i primjenjivali islamsko učenje. Njihovu međusobnu svadu i gloženje islam je pretvorio u jedinstvo, njihovu slabost u snagu, a njih podigao na najviši stepen napretka, otvorio široke horizonte u oblastima spoznaje i nauke, što nam govori da su bili u prethodnici svih naroda u nauci i spoznaji u naučnom istraživanju, kulturi itd.

Islamsko učenje karakteriše se podsticajem idžtihada i mudžtehida (iznalaženje najboljega i osoba koje su se predale iznalaženju najboljega). Metod idžtihada u islamu otvoren je zauvijek. Ovaj metod daje islamu neograničenu virtuoznost koja ga čini sposobnim da prihvati sva otkrovenja ovog i svakog drugog stoljeća. Obnavljanje je način života islama. Poslanik, a. s., kaže: «Allah će davati ovom narodu (muslimanima) svakih sto godina nekoga ko će obnoviti vjeru toga naroda.»

Ova obnova se ni u kom slučaju ne odnosi na temeljne osnove vjerovanja, naredbe i zabrane. Obnoviteljstvo ne znači izmjenu šeriatskih propisa koje je Allah odredio, a Poslanik, a. s., ih prenosio i primjenjivao kao stalni program u životu muslimana.

Nema sumnje da progres u životu jednog naroda nameće i promjene i izmjene u načinu života. Svako ko studiozno posmatra danas položaj islamskog naroda primijetit će bezbroj navika i običaja uvedenih u posljednjim stoljećima, kao što će primijetiti i veliki broj novotarija u vjeri koje zamagljuju postupke i moral muslimana. To je nešto što od islamskih učenjaka i protagonista traži da vrše svoje obaveze u smislu usmjeravanja takvih muslimana, da osnažuju i pronalaze razne metode u svrhu otklanjanja tih slabosti, da osnažuju nastojanja kako da se primijeni program dobrih ranijih pokoljenja. Upravo je to

pravi put obnovitelja.

Obnoviteljstvo ne znači odbacivanje svega što je staro, odbaciti uloženi trud islamskih učenjaka tokom četrnaest stoljeća. Obnova ne znači ukidanje temelja koji se smatraju glavnim ishodištem šeriata, a to su Kur'an, hadis, zatim konsenzus i analogija. Štaviše, obnoviteljstvo se obraća i gradi na ovim izvorima.

Mudžtehid ili obnovitelj u islamu usmjerava svoju pažnju u pronalaženju odrednica u osnovnom tekstu ili dokazu. Niko od islamskih učenjaka nema pravo donositi odredbe samovoljno, pa ni onda kada ga narod opunomoći, bez obraćanja na izvor, Kur'an i hadis.

Vrata idžtihada i obnoviteljstva su otvorena u oblastima odredbi, ali koje nisu definirane tekstom Kur'ana i hadisa ni konsenzusom.

Dijalog je jedan od važnijih, pa i najvažnijih sredstava islamskog saopćenja. Kur'an je na mnogo mjesta prožet dijalogom. To je naredba koja potvrđuje važnost dijaloga u islamu. U Kur'anu se, između ostalog, navodi:

«Reci: «O, sljedbenici Knjige, dođite da se okupimo oko jedne riječi i nama i vama zajedničke; da se nikome osim Bogu ne klanjamo, da nikoga Njemu ravnim ne smatramo, i da jedni druge, pored Boga, bogovima ne držimo!» Pa ako oni ne pristanu vi recite: «Budite svjedoci da smo mi muslimani!» (3/64)

Dijalog će uspjeti ako se vodi uz uzajamno poštovanje, ravnopravnost i pravednost, bez fanatizma, ekstremizma i prijezira. Dijalog sa drugima otvara široka vrata u smislu predočenja činjenica islama drugima, upoznaje ih sa islamskom tolerancijom, upoznaje ih da je islam završnica svih poslanstava, da nosi u sebi elemente napretka, progresa, civilizacije i kulture za svakoga ko živi u njegovu okrilju. Dijalog bi trebao obuhvatiti sve oblasti koje su od interesa za muslimane i druge. Međutim, ako ima i takvih koji pospješuju sukobe sa muslimanima, dijalog i tada omogućava da se takvima objasni da islam protežira mir i saradnju. Islam zahtijeva dobre odnose sa susjedima i miroljubivu koegzistenciju sa svima. Svaki razuman i pametan čovjek primjećuje da je dijalog sredstvo misaono zrelih ljudi, onih koji žele mir i sigurnost u svijetu, koji žele rješavati probleme mudrošću i saradnjom radi pobjede istine, pravde i jednakosti.

Očito je da je vrijeme kroz koje prolazi čovječanstvo iz dana u dan sve surovije, opasnosti se povećavaju i prijete mu da ga unište. To je nešto što obavezuje sve da ozbiljno i iskreno saraduju u cilju otklanjanja opasnosti i sučeljavanja sa posljedicama tih zaoštravanja po društvo u cjelini.

Shvaćajući ovu situaciju koja se nadvila nad ljudskim rodom poput mraka noći maglovitih dana kada gromovi tutnje, a munje paraju svojim blijeskom nebeski svod, dok se ljudi, ptice i sva druga živa bića sklanjaju u svoju skloništa, vire i sa zebnjom očekuju kakav ih tufan i nepogoda može zadesiti, oglašava se, baš u tom olujnom i stravičnom vremenu, tim mislilaca, ne da traga za istinom, nego da ukaže na očitu i jasnu istinu, da bi čovjek olujnog i stravičnog dana spasio sebe i svoj okoliš. Ti mislioci pokušavaju otvoriti oči zaslijepljenom, urazumiti nerazumnog i tvrdoglavog, udobrovoljiti mrzovoljnog i smiriti plahovitog i hrlovitog, predajući čitateljstvu neograničenog prostora, šaroliko cvijetnu i mirisavu knjigu - cvijetnjak, da čitalac šeta po njoj i napaja se onim što mu treba.

Pojavom ovog, brojem strana malog ali sadržajno značajnog djela, čitalac će naći u sredini kosmopolitskog društva tako da će mu poruka ove knjige rasvijetliti nerasvijetljeno, dati novo saznanje o jednom učenju starom četrnaest stoljeća, lahko shvatljivih i prihvatljivih njegovih poruka. U ovom smislu i autori ovog djela rasvjetljavaju, na prvim stranicama, razloge koji su ih naveli da izlože istinu islama reagujući na prigovore i neistine.

Prevodilac

PREDGOVOR

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova! Neka je salat-i selam na najčasnijeg poslanika Muhammeda, njegov rod i njegove saborce, sve!

Islam je bio i još uvijek je cilj raznobojnih i brojnih vjerskih i političkih napada. Njegovi neprijatelji nisu se ustručavali da upotrijebe protiv njega sva materijalna i moralna sredstva u cilju njegova potpunog uništenja ili stavljanja granice njegovu širenju budući da se islam neprestano ustaljuje u srcima ljudi.

Islam su napadali:

- totemisti u Mekki,
- jevreji u Medini,
- kršćanski znalci u Damasku i Bagdadu i
- orijentalisti na Zapadu.

Njihov glavni poriv za to bio je to što islam privlači k sebi brojne pristalice koji su u njemu pronašli svoj duhovni mir, zadovoljstvo za svoje umove i stabilni program za svoje živote.

Islam preporučuje da se islamski poziv vrši s mudrošću i lijepim savjetom, da muslimani ne raspravljaju sa pristalicama objavljene Knjige (jevrejima i kršćanima) osim onim što je bolje i da se niko ne prisiljava da prihvati islam.

Jedan od najvažnijih postulata islama glasi:

U vjeru nije dozvoljeno silom nagoniti.[1]

Islam je vjera koja nikoga ne napada, ali je sposoban da se sam brani. U posljednje vrijeme islam je izložen zajedljivom napadu čija je osnova da je on novi neprijatelj protiv koga se treba boriti, nakon što je poražen komunizam. Oni kojima je to cilj koriste neke nenormalne postupke neznatnih pojedinaca muslimana pokušavajući da te njihove postupke uopće i primijene na oko milijardu čestitih muslimana koji žive na raznim krajevima Zemlje.

Istina islama je potpuno svijetla. Ona je u svojoj jasnoći kao Sunce, pa i pored toga, ima i takvih koji zatvaraju svoje oči pred tom svijetlom činjenicom i pokušavaju zatvoriti oči i drugih. Ova knjiga je upućena i jednim i drugim. Ona je jednostavna i sjajne, jake

[1] Kur'an, 2/256.

očitosti u svom značenju.

Prvo, zato što nudi kompleksno razumijevanje islama uz oslanjanje na njegove glavne izvore, Kur'an i Sunnet Poslanika, i isticanje osnovnih njegovih značajki u oblastima:

- vjerovanja,
- ibadeta,
- etike i
- zakona (šeriata).

Ovim se objašnjava stvarna slika islama da bi se mogle s lahkoćom spoznati lažne slike koje neki šire o islamu.

Drugo - a to je glavni cilj ove knjige - da odbaci najvažnije izazvane prigovore protiv islama, ranije i u ovo naše vrijeme, nakon što su ovi prigovori sabrani na ovaj način po prvi put naučnim stilom koji se zasniva na jasnom dokazu i stavlja u ruke savremenom muslimanu potrebne instrumente da brani svoju vjeru od različitih izmišljotina.

Čitalac će naći svaki bezuman upad sa detaljnim odgovorom na taj napad u grupi definisanih tačaka na koje se on može u cjelini osloniti ili na neke od njih u smjeru upućivačkog i objektivnog zadovoljstva.

Ova knjiga karakteriše se jednostavnošću i velikom konciznošću. Nastojalo se očuvati kod dovođenja u sklad ovih dvaju principa da bi naučna materija ove knjige bila prikladna da se prevede na sve svjetske jezike.

Preostalo je da se kaže da je ova objavljena knjiga malog obujma pripremljena na kolektivnoj osnovi. Na ovoj pripremi učestvovala je u odgovoru izabrana grupa velikih znalaca i mislilaca muslimana iz Egipta čija su imena upisana na omotu ove knjige. Također je potrebno ukazati da je recenzija izvršena na Univerzitetu El-Azher i Egipatskoj instituciji za fetve, *Daru'l-ifta'*.

Neka Allah nagradi sve učesnike koji su učestvovali u radu na ovoj knjizi najboljom nagradom za ono što su predočili u odbrani uzvišene vjere i pravedno rasvijetlili njeno razumijevanje i shvatanje.

KOMPLETNO RAZUMIJEVANJE ISLAMA

Islam je posljednja nebeska objavljena vjera koja se karakteriše lahkoćom. Njega može prihvatiti sasvim lahko svaki razum. On je upućen svojim učenjem čovjeku za svako vrijeme i za svako mjesto.

Samim oglašavanjem i izricanjem od strane čovjeka (očitovanjem Šehadeta) da je samo jedan Bog - Allah, i da je Muhammed Njegov poslanik (**La ilahe illallah ve enne Muhammeden Resulullah),** čovjek postaje muslimanom. Na taj način on postiže veliki broj prava, ali se i na njega protežu i neke obaveze u okviru kompletnog vjerskog društvenog i kulturnog sistema kojima on zaštićuje svoje materijalne potrebe i uslišava duhovne čežnje svake osobe i društva.

Zbog pogrešnog razumijevanja, katkada, i nepotpunog shvatanja islama, veoma često, bit će od velike koristi izložiti kompletno shvatanje i poimanje islama i to u njegovoj prioritetnoj formi i historijskom praćenju njegova formiranja uz oslanjanje na njegove osnovne izvore koji se direktno vraćaju na časni Kur'an i Poslanikov sunnet.

Islam ima četiri osnovna postulata. Njegovo kompletno razumijevanje i stabilizacija njegovog sistema moguće je samo uz pridržavanje tih postulata. Ti postulati su:

- **vjerovanje (el-'akide),**
- **obredoslovlje (eš-še'air),**
- **etika (el-ahlak) i**
- **zakon (et-tešri').**

Mjesto vjerovanja je srce. Ono sadrži vjerovanje u jednotu Allaha, Stvoritelja Kosmosa, Čuvara sistema u Kosmosu, Koji ima uvida u sve tajne Kosmosa, vjerovanje u Onoga koji je jedini koji zaslužuje da mu čovjek ibadeti (klanja se), da čovjek bude skrušen, da traži oprost, pomoć i sve drugo što ibadet prati, zatim da vjeruje u proživljenje poslije smrti, polaganje računa, uz nagradu i kaznu koje slijede po obračunu.

Kur'an i sunnet su definisali elemente vjerovanja: vjerovanje u Allaha, Njegove meleke, Njegove Knjige, poslanike i sudbinu (kader), bila ona dobra ili zla, i Sudnji dan.

Poželjno je da vjerovanje bude ustaljeno u srcu muslimana, smješteno iz njegova razuma. Ovdje je nužno ukazati da časni Kur'an poziva svaku osobu da potraži učvršćenje u sebi kroz jasnu potvrđu ovog vjerovanja izlažući historiju i sudbine ranijih naroda, zatim stalno istraživanje u Kosmosu i razmišljanje o njegovim prirodnim pojavnostima kako bi vjerovanje srca bilo potvrđeno sa zadovoljenjem razuma.

Vjerovanje u Kur'anu zauzima temeljno mjesto jer se smatra osovinom oko koje kruži život muslimana i veže se za nju. Poznato je da je Poslanik, a.s., boravio u Mekki trinaest godina podučavajući ljude vjerovanju. Skoro pola časnog Kur'ana govori o vjerovanju i razrađuje metod njegova utvrđivanja. Na putu tog vjerovanja dali su svoje živote, pali kao šehidi, veći broj prvih muslimana, što ljudi, što žena koji su bili mučeni od strane totemista Mekke, a koji su svim silama i sredstvima nastojali da ih odvrate od vjerovanja u jednog Allaha ka obožavanju kipova.

Činjenica je da islamsko vjerovanje predočava muslimanu ono što je smisao života i istovremeno, kad čovjek musliman smjera ka povinjavanju Gospodaru nebesa i Zemlje, osjetit će da je on pod Njegovom zaštitom, da Njegova nježna milost obuhvata čovjeka sa svih strana, da svi poslovi čovjeka, kada postoji istinito islamsko vjerovanje, bivaju usmjereni prema jednom cilju koji dostiže Allahovo zadovoljstvo i odstranjuje Njegovu srdžbu. Na taj način postepeno formira se u dubini duše muslimana neka vrsta etičke savjesti koja nadmašuje osjećaj kako bi se formirao stav islama šta je dobro a šta zlo, šta sramota a šta plemenitost, a to je ono što se u jeziku vjere izražava imenom *et-takva* (predanost Allahu).

Što se tiče islamskog obredoslovlja, ono se odražava u četverome:

- **namazu,**
- **postu,**
- **zekjatu i**
- **hadžu.**

Namaz je stub vjere. Njegovo filološko značenje je dova, a to je, ustvari, zbir dova i ajeta iz Kur'ana koji se uče u raznim pokretima i određenim mjestima (stajanju, ruku'u i sedždi). Namaz se može klanjati i pojedinačno i u džematu, kada su ljudi poredani u safove (redove) koje predvodi imam. Klanjanje u džematu je mnogo bolje i sevapnije. Namaz se klanja pet puta u toku dana i noći, a to su: sabah, podne, ikindija, akšam i jacija.

Petkom svake sedmice klanja se džuma u džematu, gdje prisustvuje veliki broj stanovnika jednog nastanjenog mjesta. Džuma namazu prethodi hutba u kojoj imam izlaže jedan od problema koji interesuje muslimane. On ih istovremeno poziva da se pridržavaju vjere i traže oprost od Uzvišenog Allaha.

Međutim, da li je namaz samo dova i prazni činovi bez ikakve duhovne sadržine? Nikako! Jer namaz u islamu znači direktni susret između muslimana i njegova Gospodara. Kur'an ističe da je musliman, kad god je na sedždi, tada najbliži svome Gospodaru:

Sedždu čini i nastoj da se Gospodaru svome približiš.[2]

Tako isto Kur'an opisuje namaz:

Namaz, zaista, odvraća od razvrata i od svega što je ružno.[3]

Ovo znači da je stvarni namaz onaj kojeg obavi musliman sasvim svjesno i skrušeno i da je prirodno da takav namaz sprječava od činjenja velikih, pa i malih prekršaja i grijeha.

---

[2] Kur'an, 96/19.
[3] Kur'an, 29/45.

Sasvim je daleko da bi smo mogli pojmiti da neko, izlazeći iz susreta sa svojim Gospodarom, bude spreman da se sretne s nekim drugim i da čini nešto čime Allah ne bi bio zadovoljan.

U Kur'anu se također navodi opis namaza, da je on, uz strpljenje, važno sredstvo koje pomaže muslimanu da se suoči sa svakodnevnim problemima kojima je izložen:

O vjernici, tražite sebi pomoći u strpljivosti i obavljanju namaza.[4]

Ovo znači da namaz igra pozitivnu ulogu u životu muslimana. I dok se priprema da se hrabro suoči sa problemima u svakodnevnom životu, namaz mu daje i duhovni mir koji jako djeluje na muslimana. Zbog toga Allahov Poslanik kaže Bilalu, mujezinu u njegovo vrijeme: Unesi nam duhovni mir namazom, o, Bilale![5]

Na ovaj način ostvaruje se u namazu smisao na koji ukazuje Poslanik, a.s., u hadisu u kome na lijep način poredi namaz koga obavlja musliman pet puta dnevno sa kupanjem pet puta dnevno u rijeci koja protiče pored njegove kuće, i isto kao što na čovjeku koji se kupa svakodnevno pet puta u rijeci neće ostati nikakva traga prljavštine, tako isto i namaz djeluje: čisti dušu i prečišćava je.[6]

Na kraju, namaz, pored toga što sadrži dove, traženje oprosta i usmjeravanje srcem, razumom i tijelom ka Uzvišenom Allahu, on čini značajnu ulogu u učvršćivanju vjerovanja u duši muslimana, snabdijeva ga svakodnevno novom osobnom legitimacijom.

Što se tiče **posta**, on se sastoji od ustezanja od jela i pića (i seksualnih odnosa između supružnika) od pojave zore pa do zalaska sunca u toku mjeseca ramazana svake godine.

Neki odlaze tako daleko pa kažu da je cilj posta da djeluje na bogatog čovjeka kako bi osjetio bol gladnoga, od čega pati svaki siromašni čovjek. Međutim, post je obaveza svakog muslimana, bio on bogat ili siromašan, pa bi se moglo reći po prirodi ovog obreda da on obavlja značajnu ulogu u ispravljanju običaja muslimana koji se formiraju, možda, u toku godine. Primjetno je da se za vrijeme ramazana život svih muslimana odvija na isti način, koji se, zasigurno, razlikuje od ostalih mjeseci u godini.

Na taj način, to je povoljna prilika za onoga koji je uronuo u loše običaje (ispijanja kahve ili pušenje cigara...) da se otrgne od toga po isteku mjeseca ramazana koji mu je nametnuo da se suzdrži od jela i pića, a i jedno i drugo su potrebni čovjeku.

Ovdje se manifestuju i dvije mudrosti koje proističu iz posta. Prvo, što post radi na jačanju ljudskog htijenja kod muslimana, a htijenje ovdje znači moć na osnovu odluke koju donosi sam čovjek da se sustegne od svega onoga na što ga navode užici. Tako npr. hrana čovjeka je pred njim, ali on se susteže i ne jede pridržavajući se vjerskog učenja i provođenja Allahovih odredaba. Prema tome, ako uspije da se sustegne od onoga što je halal (dopušteno), postač će biti u stanju da se sutegne i od onoga što je haram (zabranjeno), kao što je bespravno jedenje tuđe imovine i tjelesno uživanje sa ženama drugih, što je zabranjeno (haram). Druga mudrost posta odražava se u oživljavanju vjerske pobude

[4] Kur'an, 2/153.
[5] Bilježe Davud i Darekutni.
[6] Bilježe Buhari i Muslim.

(ljudske svijesti). Sasvim je jasno da je post, između ostalih obreda, ibadet koji ima i negativan pečat u smislu da musliman, kad posti, to se ne manifestuje na njegovim organima kao što je slučaj sa namazom, zekjatom i hadžom. Ko je taj ko bi mogao da uoči razliku između osobe koja je doručkovala i druge osobe koja nije ništa pojela ni popila? Otuda je post sasvim poseban ibadet koji se proteže samo između čovjeka i njegova Gospodara. Niko do njih dvojica nema uvida u to. Za vrijeme posta u cjelini iščezava licemjerstvo, jer licemjerstvo je neka vrsta djelatnosti da bi se čovjek time pojavio pred drugima kako bi postigao kod njih ugled. Zbog toga Uzvišeni Allah kaže u hadis-i kudsiji: «Svaki posao čovjeka je njegov, osim posta; post je Moj i Ja nagrađujem za post».[7]

Ova vjerska pobuda (savjest) koju usađuje post u dušu muslimana je ono o čemu je rečeno u prethodnom hadisu pod imenom *taqwa* (odanost). Ona se sastoji od stalnog osjećaja i budnosti da Uzvišeni Allah gleda na sve ono što kruži u našim umovima, a ne samo na ono što mi činimo i govorimo daleko od očiju ljudi.

Poslije namaza i posta dolaze druga dva obreda, a to su zekjat i hadž. Prvi je obaveza samo bogatima, a drugi onima koji imaju mogućnosti da je izvrše.

Zekjat u arapskom jeziku znači uzdizanje i čišćenje, a sastoji se od izdvajanja veoma neznatnog dijela iz određene količine sredstava, a proteže se na vlasništvo čovjeka koje ima tokom cijele godine, a da za tim nema potrebe. Nema sumnje da je Allahova pravda ovdje došla sasvim jasno do izražaja. Osoba koja stiče svoju hranu dan za dan nije obavezna davati zekjat. Osoba koja raspolaže velikim imetkom, ali ga ona neprestano troši tokom godine, također nije dužna davati zekjat. Tamo postoji određeni nisab (dio) koji se daje na zekjat i pod uvjetom da taj dio bude stalan za cijelu godinu, u vlasništvu dotične osobe.

Postoji mogućnost da se uspostavi poseban organ koji bi sabirao sredstva zekjata od muslimana kao i organ koji bi dijelio taj zekjat. Allah, dž. š., je definisao u Kur'anu način dijeljenja zekjata. Svi ovi načini kruže oko pružanja pomoći onima koji su potrebni i u svrhu olakšanja života siromašnih ili bijednih:

Zekjat pripada samo siromasima i nevoljnicima i onima koji ga sakupljaju, i onima čija srca treba pridobiti, i za otkup iz ropstva, i prezaduženima, i u svrhu na Allahovu Putu, i putniku - namjerniku.[8]

Time se kroz ovaj obred ostvaruje neka vrsta društvene poželjne solidarnosti radi uravnoteženja dinamike islamskog društva i njegove čvrstine.

Međutim, bogat musliman zna sasvim dobro da je zekjat njegova obaveza koja predstavlja samo sasvim mali dio njegovog godišnjeg dohotka. Zbog toga se njemu upućuje stalni poziv da daje dobrovoljne priloge u svrhu kakva dobra ili društvenog oporavka. Odatle, primijetili smo da mnogi muslimani podižu svojim sredstvima džamije, grade škole i bolnice. Čak neki i poslije svoje smrti oporučuju da se prema njihovoj preporuci rade dobra djela u što će se trošiti prihod njihovih uvakufljenja stalno na siromašne i potrebne, čak i na životinje i ptice. (Tako npr. postoji na vrhu džamije Ebu Dehb, koja se nalazi

[7] Bilježi Muslim.
[8] Kur'an, 9/60.

nasuprot zgrade Azhara u Kairu, munara koju natkriljuje pet ogromnih otvorenih posuda za koje kažu da su postavljene posebno radi stavljanja u njih različitog zrnevlja kao i vode hraneći time golubove i vrapce.)

Ako je zekjat propisan kao obaveza svakom muslimanu koji je imućan, hadž je četvrti i posljednji obred među ibadetima, a obavezan je samo za sposobna muslimana u pogledu sredstava i zdravlja, i to jednom u životu.

Hadž se sastoji od putovanja u Mekku, gdje se nalazi Kaba (*Bejtu'llahi'l-haram*) koju je izgradio Ibrahim, a.s. Ona je postala osovina kojoj se okreću muslimani cijelog Svijeta u svojim svakodnevnim namazima. Hadž obuhvata nekoliko vjerskih obreda od kojih je najvažniji tavaf oko Kabe, zatim zadržavanje na brdu Arefat uz izržavanje jednote Uzvišenog Allaha, zatim pune ovisnosti o Njemu i zahvalnosti na blagodatima i darovima koje je poklonio čovjeku.

U periodu hadža muslimani se okupljaju sa raznih strana Zemlje. Razni narodi i različiti jezici da bi se sreli na jednom cilju da obave jedan vjerski obred. Istovremeno, njima se pružila prilika da izmijene i međusobne koristi, da uspostave i potvrde bratske veze i definišu principe međusobne saradnje. Potpuno je jasno da musliman u sredini ove ogromne mase osjeća značaj islama kome i on pripada. Ko bi bio taj ko bi mogao pokrenuti ovu gomilu oko sebe da izražavaju jednu *telbiju* (odazivanje Allahu) i da svi istovremeno teže prema jednom cilju i time da bude ispunjen prostrani krug koji je započet od njega samoga, a završava se sa cjelokupnim čovječanstvom. Ovdje se manifestuju riječi Uzvišenoga Allaha izražene u Kur'anu:

Mi smo te poslali svima ljudima,[9]

i riječi Uzvišenoga:

Reci: «O, ljudi, ja sam svima vama Allahov poslanik».[10]

To su ti islamski obredi: jednostavni, međusobno se isprepleću i povezuju. Najvažnije što se kod toga može primijetiti jesta da oni u čovjekovoj duši potvrđuju njegovu odanost Uzvišenom Allahu i stalno strahopoštovanje prema Njemu, zatim, stalno djelovanje za ostvarenja Njegova zadovoljstva. To je djelo istovremeno koje povezuje muslimana sa njegovim Gospodarom, da čini što bolje odnose i sa drugim ljudima oko sebe. Pa namaz, npr. po običaju, obavljaju stanovnici jedne mahale, a post sprječava muslimana da uznemiruje druge muslimane bilo djelom ili riječima, dok zekjat poziva muslimana na dijeljenje i umekšava njegovo srce da bude pažljiv prema potrebnima. Na kraju, hadž je veliki kongres na kome se manifestuje susret muslimana sa njegovom braćom i ostalim narodima. To je sveopći susret ljudi koji se uzdiže iznad razlika po nacionalnostima i jezicima.

Tako nalazimo da musliman, sa svojim snažnim vjerovanjem i iskrenim obavljanjem vjerskih obreda, postaje sposoban da bude dobar član u dobrom društvu, a dobar član je onaj koji se oslobodio svih nagona svoje savjesti da čini nešto što je nisko i loše, a pridržava se podstreka koji proističe iz njegove savjesti pa čini ono što je plemenito. Ovo znači da on

[9] Kur'an, 34/28.
[10] Kur'an, 7/158.

nema potrebe ni za kakvom kontrolom od strane šefa ili nadležnoga.

Na ovaj način dostižemo do glavnog trećeg osnovnog postulata islama, a to je moral (*ahlak*). Termin ahlak je množina od riječi *huluk* (etika), a huluk u svojoj jednostavnosti je izraz o podstreku ponašanja. Ovaj podstrek vezan je za namjeru, htijenje i odluku, dok ponašanje formira vanjske postupke čovjeka. Jasno je da je taj podstrek osnova ponašanja. Otuda islam posvećuje posebnu pažnju formiranju ovog podstreka kako valja. Ovo formiranje počinje od povezivanja sa vjerovanjem i stalnim njegovim obnavljanjem kroz obrede kako bi čovjek postao musliman, a njegova namjera je uvijek usmjerena ka ostvarenju Allahova zadovoljstva, a njegova odluka kao nešto čvrsto da neće griješiti nego činiti stalno pozitivna djela jer Allah, dž. š., kontroliše svaki pokret čovjeka i ima uvida u najsićušnije njegove primisli.

Ahlak se manifestuje samo u ponašanju. Ovo ponašanje traži pronalazak i drugih osoba s kojima bi on sarađivao u okviru uzajamnih odnosa. Moglo bi se reći općenito da se ti odnosi, koji se tiču ljudskih postupaka predstavljaju u tri osnovna kruga: krug porodice i susjeda, krug prijatelja i kolega na poslu i krug muslimana i ostalih.

U postupcima sa bližnjima (rodbinom) ističe se poznati islamski izraz *siletu'l-erham* (rodbinska povezanost), a znači stalnost ljubavi, obazrivosti, pružanje pomoći i briga za bližnje.

Na čelu bližnjih dolazi postupak sa roditeljima, koji ima posebno mjesto u tim odnosima. Poslanik, a.s., kaže jednom muslimanu kada ga je upitao šta da dijeli svome roditelju: «Ti i sve što ti imaš su tvoga roditelja».[11]

Što se tiče majke, njoj pripada svaka pažnja i zaštita jer hadis kaže: «Džennet je pod stopalama majčinim».[12] Pokornost roditeljima, prema islamskom učenju, je apsolutna. Ona se izuzima samo u jednom slučaju, a to je kada pozivaju svoje dijete da pripisuje Allahu druga (širk).

Možda mi još ne bismo osjetili vrijednost islamskog učenja koje govori o milosti prema roditeljima sve dok se to nije manifestovalo u novije vrijeme, kada su se pojavili tzv. «starački domovi» u koje sinovi odnose svoje roditelje ostarjele i smještaju ih u posebna mjesta da bi bili zaštićeni zdravstveno i kulturno. Međutim, njima sigurno nedostaje toplota žarkih odnosa na koje ukazuje islamski izraz *siletu'1-erham* (rodbinska veza). Isto tako, islam ukazuje na sve povoljne okolnosti za plemenito postupanje sa suprugom, počevši od odgovornosti trošenja na nju, uslišavanja njenih materijalnih potreba, pa do najtanahnijeg i detaljnijeg objašnjenja koje se traži od muslimana, npr., da se obraća supruzi njenim nadimkom po djetetu (ja, Ummi fulan), umjesto da koristi direktno njeno ime, da to čini iz poštovanja prema njoj i da ga čuva u kući, u porodici. Islamu nije poznata udaja i ženidba nasilu. Sloboda je potpuno zagarantovana za supružnike kod sklapanja braka. Tako isto i u trajanju braka postupa se na pozitivan i lijep način. Međutim, ako dolazi do neugodnosti u životu supružnika zbog nekog razloga, onda je *talak*, razvod braka, tome rješenje, s tim da čovjek treba u tom slučaju veoma plemenito postupiti, jer Uzvišeni Allah kaže:

---

[11] Bilježe Ibn Madže i Taberani.
[12] Bilježi Kadai u Musnedu'š-šehab i Hatib Bagdadi u Džami'u.

.. ili ih velikodušno zadržati ili im na lijep način razvod dati.[13]

Ovo znači ili da brak potraje u lijepim odnosima ili da se rastave i da razvod bude izvršen plemenito. Međutim, ono što čujemo katkada o braku, da se neke djevojke muslimanke prisiljavaju na udaju za nekoga ko im se ne dopada, ili da neki loše postupaju sa svojim suprugama, ili da koriste pravo na razvod braka kao nešto što bi izazivalo poteškoće ili nelagodnost..., svi ti slučajevi su proistekli iz divljačke prirode. To su neodgovorni postupci koje islam odbacuje.

Kada je riječ o susjedu, to u oblasti islamske etike zauzima važno mjesto i istovremeno čini veliku mudrost koja nije nepoznata onima koji vode brigu o stanju ljudskog društva. Poslanik, a.s., kaže: «Džibril je toliko insistirao na susjedu, tako da sam pomislio da će susjed imati pravo naslijeđa».[14] Ovo znači da se susjed ubraja skoro u porodicu pa se apeluje na muslimana da obilazi svoga susjeda u slučaju bolesti, da osjeća žalost kada je u nesreći i učestvuje s njim u njegovoj radosti, da svoju pažnju prema njemu izražava kroz poklone i pozive. Sigurno je da je poštovanje ovog odnosa nešto što čini od stambene četvrti u islamskom društvu organsku cjelinu koja je čvrsto međusobno povezana. To može primijetiti svaki strani turist koji posjeti neku islamsku zemlju u kojoj se čuva drevna tradicija.

Ako je grad sa svojim savremenim životom kao puž u svojoj školjci, osamljen, potrgao sve islamske veze između susjeda, ipak narodne četvrti i prostrane oblasti sela još čuvaju i sada mnogo tih povezivanja.

Musliman je, doista, u svojim odnosima sa svojim prijateljima i kolegama dobar primjer iz onog hadisa: «Musliman prema drugom muslimanu je kao zgrada čiji zidovi podupiru jedan drugoga».[15]

Davanje prednosti je rezultat bratstva u ime Allaha, a hadis Poslanikov tekstom kaže da musliman želi svome bratu ono što želi i sebi, i to je izraženo riječima: «Niko od vas neće biti vjernik sve dok ne bude želio svome bratu ono što želi samome sebi»;[16] iskrenost, ispunjenje obećanja, vraćanje povjerenoga njegovom vlasniku, konsultovanje sa onim ko osjeća potrebu za konsultacije i stalno nastojanje da se uradi nešto od koristi za prijatelje...

U oblasti postupaka među muslimanima općenito primijetit ćemo da Poslanikov hadis definiše muslimana da je on taj od koga su zaštićeni musliman, od njegovih riječi i djela. Poslanik kaže: «Musliman je onaj od koga su mirni drugi muslimani od njegova jezika i njegove ruke»,[17] tj. onaj koji nikog ne uznemirava svojim djelom niti riječima. U ovom okviru spominje se i čišćenje puta od prljavštine ili kamenja koje bi moglo biti uzrok da uznemiri prolaznika koji ide tim putem.

Ako je sprječavanje uznemiravanja negativna naredba formalno, ipak, tamo se susreću i pozitivne, veoma brojne strane od kojih su: nazivanje selama onima koji sjede ili prolaze i odgovaranje drugih na selam sa boljim odgovorom, zatim traženje dozvole prije

---

[13] Kur'an, 2/229.
[14] Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Ibn Hanbel.
[15] Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi i Nesai.
[16] Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi, Nesai, Ibn Madže i Ibn Hanbel.
[17] Bilježi Muslim.

ulaska u kuće drugih, obaranje pogleda od tuđih žena, raspravljanje u dijalogu na lijep način, savjetovanje mudrim postupkom, ukazivanje časti gostu, hranjenje gladnoga i davanje skloništa namjerniku koji ga nema.

Nemuslimani koji žive u islamskom društvu, a oni su pretežno jevreji i kršćani, imaju prava kao i muslimani, a zaduženi su isto što i musliman. Pravi musliman susreće ih sa krajnjim poštovanjem prema njihovim vjerskim obredima, njemu je dozvoljeno da jede njihovu hranu i da se ženi sa njihovim ženama; ako dođe do spora s njima, takav musliman raspravlja samo sa onim što je bolje. Isto tako, i privredna saradnja sa njima je dozvoljena. Poznato je da je Poslanik, a.s., umro, a njegov štit kao zalog je bio kod jednog jevreja. Osim toga, od supruga Poslanika, a.s., bila je Marija, Koptkinja, koja mu je rodila sina Ibrahima.

Omer ibn El-Hattab, neka je Allah zadovoljan njime, drugi halifa muslimana, davao je siromašnim vjernicima objavljene Knjige jedan dio iz *bejti'l-mala* (državne blagajne muslimana), zatim je skinuo *džiziju* (porez) sa popova i monaha. Tokom cijele islamske historije ljekari halifa bili su pretežno jevreji i kršćani. Islamska civilizacija priuštila im je najbolju priliku za plemenit i dobar život. Ugnjetavanje se desilo tek u stoljećima ekstremizma i zaostalosti, i to od strane osoba koje nisu shvaćale duh islama nego su postupali po ličnom nahođenju proizišlom iz njihove pokvarene prirode. Islamska etika ne ovisi samo o saradnji sa ljudima, nego se ona proteže i obuhvata i životinje i prirodu, podrazumijevajući tu mrtvu prirodu i bilje.

Prema stavu Kur'ana, zemlja je mjesto za sijanje, a nije poprište za rušenje. Mora su potčinjena, prema tom učenju, za transport čovjeka i roba, za iskorištavanje dobre hrane, a nisu poprišta za ratne manevre. Poslanik, a.s., zabranio je muslimanima, u vrijeme sukoba, da sijeku stabla osim ako bi to bilo potrebno radi hrane.

Prema životinjama islam je krajnje nježan. Insistira da čovjek ne uspostavlja borbu između životinja (kao što se dešava u borbi pijetlova) ili da životinje koristi za ono za šta one nisu stvorene (kao što je divlja borba bikova). Jednom prilikom, kada je Poslanik, a.s., primijetio vrapca koji se vije krilima iznad zemlje, kaže ashabima: «Čini to ova ptica radi bola za svojim mladunčetom! Vratite ga njoj!»[18]

Prenosi se od Allahovog Poslanika, a.s., da je rekao: «Jedna žena je dospjela u pakao zbog mačke koju je vezala. Nije je hranila, niti ju je pustila da se hrani hranom po zemlji dok nije lipsala».[19]

Također se prenosi od Poslanika, a.s., da je neki čovjek jako ožednio, sišao u bunar da se napije vode, a kada je izašao iz bunara, primijetio je pašče kako dahće i liže zemlju od žeđi pa je rekao: «Ovog psa pogodila je žeđ kao i mene». Ponovo se spustio u bunar, napunio svoju mestvu vodom i napojio psa. Zbog toga, zaslužio je oprost.[20]

Ovo je samo leteći pogled o nekim vidovima islamske etike, a oni su brojni i raznovrsni tako da bi se moglo reći da je cijeli islam etika, moral.

---

[18] Sunen, Ebu Davud.
[19] Bilježe Buhari i Muslim.
[20] Bilježe Buhari i Muslim.

Poslanik, a.s., tvrdi da je on poslat da upotpuni plemenitost etike, ahlaka.[21] On kaže za sebe: «Moj Gospodar me je lijepo odgojio».[22]

Kada je bila upitana Aiša, supruga Poslanika, a.s., o etici Poslanika, a.s., odgovorila je riječima: «Njegova etika je bila Kur'an.»[23] Ovo znači da Poslanik, a.s., predstavlja u svom praktičnom životu najkompletniji uzorak u kome se manifestuje puna etika i ponašanje kojima poziva Kur'an. U ovome je jasan dokaz da je principe i islamske etičke vrijednosti, uprkos njihovim značenjima i idealnosti, vazda moguće praktično ostvariti u ljudskom životu.

Hasan ibn Ali, neka je Allah zadovoljan njime, još dok je bio dijete, ušao je Poslaniku, a.s., dok je bio na sedždi, uspuzao se na njegova leđa i Poslanik uspori sa sedždom sve dok Hasan nije sišao. Nakon što je završio sa namazom, neki ashabi ga upitaše: «Allahov Poslaniče, zašto si odužio sa sedždom?» On im odgovori: «Moj sinčić je uspuzao na mene pa sam smatrao nelagodnim da ga ubrzam da siđe».[24]

Jednog dana Vjerovjesnik, a.s., jeo je svježu hurmu držeći je u ruci, a košpicu čuvao u lijevoj ruci. Dok je pored njega prolazila ovca, on joj pokaza košpicu. Ovca je jela košpicu iz njegovog lijevog dlana, a on je jeo svojom desnom rukom sve dok je nije pojeo. Tada se ovca vratila.[25]

Sasvim dovoljno je da je Poslanik, a.s., rekao: «Ko nije milostiv prema ljudima, Allah nije milostiv prema njemu.»[26]

Na kraju, etika u islamu skoro da reguliše sve vrste pojedinačnog ponašanja, a sve to proističe iz bogobojaznosti i sigurne svijesti da je smisao pravda koja ne čini nasilje nikome ni koliko jedan atom dobra ili zla. Time je i potvrđena osnova na kojoj život počiva. To je ovdje Allahov dar koji kažnjava zbog lošeg postupka onako kako čovjek zasluži, a nagrađuje svako dobro deseterostruko.

Ovim nismo dospjeli do četvrtog postulata u islamu, a to je islamski zakon (šeriat), bez izgradnje koja bi stvarno počivala na vjerovanju, obredima i etici. Šeriat nije ništa drugo do kodeks zakona i odredaba kojim se reguliše život pojedinca i islamskog društva. Pored toga, on određuje i kazne za prekršaje.

Islamski zakon je veoma bogat i raznovrstan. O njemu se brine fikhska (pravna) znanost objašnjavajući njegove različite odredbe koje su vezane za ibadet (i formu obavljanja ibadeta), zatim finansijske postupke (kao što je kupoprodaja, zalog i osiguranje itd.), građansko i porodično pravo (kao što je brak, razvod braka i nasljedstvo).

Stručnjaci zakonodavstva primijetili su, kao i drugi, kakvom se pravdom i tolerancijom odlikuje islamsko pravo, pažnjom za interese ljudi, ne opterećujući ih više nego što mogu podnijeti ili nečim nelogičnim. Sasvim je sigurno da je posljedica ovih uzroka bila brzo širenje islama i njegova stabilnost u zemljama ranijih civilizacija i starih

---

[21] Ibn Hanbel, Musned, Malik, Muvetta'.
[22] Ibn Sem'ani, Edebu'l-imla'.
[23] Bilježe: Muslim, Davud i Ibn Hanbel.
[24] Nesai, Sunen i Ibn Hanbel, Musned.
[25] Ibn Hanbel, Musned.
[26] Bilježi Muslim.

zakona.

Islamsko pravo zadovoljava sve strane pojedinačnog porodičnog i društvenog života, kao što postavlja osnove i zagarantovane principe za uspostavljanje naprednog političkog društva i odgovarajuće prosperitetne privredne aktivnosti.

Svaka osoba u islamskom sistemu ima pravo na zaštitu svoga života, vjerovanja, ličnosti i sredstava, svaka porodica ima, sukladno ovom zakonu, pravo na život koji udjeljuje svako poštovanje. Žena je, prema ovom zakonu, veoma cijenjena počevši od njene apsolutne slobode prihvatanja braka, njena punog porodičnog života za vrijeme braka, zatim poštovanja za istinito ostvarenje svoje želje kod traženja razvoda braka kada za to postoje odgovarajući elementi.

Što se tiče politike u islamskom društvu, i ona ima svoje određene ciljeve, a najvažnije je općenito osiguranje pravde i jednakosti među osobama u društvu, ostvarivanje sigurnosti i stabilnosti, pravo očuvanja vjerskog obrazovanja bez ikakva ismijavanja unutar zemlje i spletkarenja neprijatelja izvana. Najvažnije sredstvo ove politike je *šura* koja garantuje općenitost učestvovanja društva u konsultaciji.

Što se tiče privrede, islamski sistem smatra za glavnu osnovu poštovanje privatne svojine, zatim rad na procvatu aktivnosti svakog pojedinca i podržavanje časne konkurencije radi ostvarenja općeg dobra.

Opća pravila ove privrede odražavaju se u zabrani kamate, sprječavanju špekulacije i borbi protiv korupcije. Ako se doda tome doprinosi zekjata i sadake, o kojima je bilo riječi, koji se daju potrebnim i nevoljnim, shvatit ćemo da je privredni sistem u islamu istovremeno i društveni i etički sistem prvog reda.

Preostaje još da se sažeto ukaže na kazne za prekršaje u islamu. To su kazne koje opominju svakoga koji dozvoljava mučenje i uznemiravanje muslimana ili skrnavljenje njegovog imetka ili časti. Primjećuje se da se islam zadovoljava, u ovoj oblasti, definisanjem kazne za velike prekršaje koji imaju loš utjecaj na izgradnju plemenitog društva dok je definisanje kazne prepušteno za manje prekršaje, zaduženim za to, da oni donesu odgovarajuću kaznu u svakom društvu (a to je ono što se u šeriatskom zakonu naziva *tazir*). Pet je prekršaja za koje je Kur'an definisao kaznu: ubistvo (namjerno i greškom), razbojništvo i unošenje smutnje na zemlji podrazumijevajući i krađu, zatim prostitucija i potvora.

Ovdje se mogu staviti dvije napomene kod ovih kazni koje predviđa islam. Prvo, da kazna ovisi o nužnosti tačnog definisanja i ustanovljenja ko je počinilac, šta mu je bila namjera za to, da ne postoji ni najmanje sumnje koja bi mogla otklanjati dotičnu kaznu, jer Poslanik, a.s., kaže: «Odlažite kazne koliko god možete ukoliko postoji sumnja»,[27] tj. kada se javlja bilo kakva sumnja, nemojte izvršavati kaznu (*hadd*).

Ovo znači, ako se realno pogleda, sužavanje kruga ovih kazni koliko god je moguće.

Druga napomena odnosi se na to što ponekad izgleda da se javlja okrutnost u ovim definisanim kaznama, a, ustvari, islam određuje kaznu prema veličini prekršaja i

[27] Bilježe Ibn'Adijj i Sem'ani.

dalekosežnosti odraza smutnje tog prekršaja na stabilnost dobrog društva za kojim islam teži. Kada bismo bolje razmislili o ranijim prekršajima, otkrili bismo da oni predstavljaju otvoreno neprijateljstvo protiv prava društva, pored toga što se u tome javlja i omalovažavanje sistema šeriata i šeriatskih odredaba.

Iskustvo primjene kazni predviđenih šeriatom protiv počinitelja tih prekršaja potvrdilo je dobre rezultate. Sredstvo opomene je bilo da je smanjen broj prekršaja, koji je sveden na najmanju mjeru.

Na kraju, važno je ukazati da kazivanje o prekršajima i kaznama za te prekršaje obuhvata, prema islamskim propisima, vrlo mali dio, dok veći dio ima cilj uspostavljanje grupe političkog, privrednog i društvenog sistema, koji se bazira na etičkim principima koje karakteriše islamsko društvo u odnosu na ostala društva.

Napomena koju treba primijeniti u odnosu na islamski zakon je da on, premda sadrži određeni broj stalnih odredaba definisanih Kur'anom i Sunnetom, sadrži također i izvjestan broj promjenljivih odredaba koje daju priliku muslimanima da u pojedinim stoljećima i sredinama izvlače iz tih odredaba ono što je od interesa u svjetlu tih okolnosti. Ovo znači da islamski zakon dozvoljava veoma mnogo vitalnosti, koje ga čine živim, koji se razvija i koji je stvarno povoljan za svako vrijeme i mjesto.

Na kraju, nužno je potvrditi da islam, koji ima sve informacije o ranijim objavljenim vjerama, ne predstavlja neko učenje koje stoji iznad drugih učenja, nego on i ne nastoji uspostaviti neku državu koja bi se gložila i borila protiv drugih država, nego je to univerzalna, kompletna vjera objavljena radi dobra cjelokupnog čovječanstva na ovom i na budućem svijetu. Otuda je ovaj poziv upućen svim ljudima. Uzvišeni Allah, obraćajući se Muhammedu, a.s., kaže:

Mi smo te poslali svim ljudima da radosne vijesti donosiš i da opominješ.[28]

A tebe smo kao milost svjetovima poslali.[29]

[28] Kur'an, 34/28.
[29] Kur'an, 21/107.

OPTUŽBE I ODGOVORI NA NJIH

TVRDNJE DA JE IZVOR KUR'ANA LJUDSKI, A DA ON NIJE BOŽIJA OBJAVA

Historijski je potvrđeno da je Muhammed bio *ummijj*, onaj koji nije znao ni čitati ni pisati, a Kur'an je napisan na najvišem stilskom nivou. On se potpuno razlikuje od poezije i proze koje su bile poznate tada kod Arapa. Kur'an je jezična i književna nadnaravnost u cjelini, koja nema sličnosti u prethodnim djelima. To što je Kur'an donijet preko nepismena čovjeka jeste znak da on nije djelo njegovih ruku, nego je on dostavljena Objava.

Kur'an sadrži kompletni šeriatski zakon koji obuhvata vjerovanje, obrede, ahlak, političke, privredne i društvene sisteme, i ima cilj uspostaviti ravnotežu između materije i duha u životu pojedinca, uspostaviti stalne odnose između pojedinca i društva. Ovakav kompletni i karakteristični islamski sistem nije moguće da je donio čovjek iz arapske sredine kao što je bila sredina u kojoj je živio Muhammed, a.s.

Kur'an je preplavljen ukazivanjem na znanstvene činjenice do kojih je tek u novije doba nauka doprla. Nemoguće je da se to na što Kur'an ukazuje nalazi u beduinskoj sredini u kojoj je rastao Muhammed, a.s. Primjeri toga su: ukazivanje na razvoj embrija u stomaku majke, otisci prsta čovjeka, ukazivanje na kretanje Kosmosa, nastanak Kosmosa, stalna aktivnost među bićima, kretanje Sunca, Mjeseca, vjetrova, kiša i bilja.

Uzvišeni Allah kaže:

Mi smo, zaista, čovjeka od biti zem je stvorili, zatim ga kao kap sjemena na sigurno mjesto stavili, pa onda kap sjemena ugruškom učinili, zatim od ugruška grudu mesa stvorili, pa od grude mesa kosti napravili, a onda kosti mesom zaodjenuli, i poslije ga, kao drugo stvorenje, oživljujemo, - pa neka je uzvišen Allah, najljepši stvoritelj![30]

Uzvišeni Allah kaže:

Allah je nebesa, vidite ih, bez stubova podigao, i onda svemirom zavladao, i Sunce i Mjesec potčinio, svako se kreće do roka određenog.[31]

Nit' Sunce može Mjesec dostići nit' noć dan prestići, svi oni u svemiru plove.[32]

Isto tako Uzvišeni kaže:

Zar ne znaju nevjernici da su nebesa i Zemlja bili jedna cjelina, pa smi ih Mi

---

[30] Kur'an, 23/12-14.
[31] Kur'an, 13/2.
[32] Kur'an, 36/40.

raskomadali, i da Mi od vode sve živo stvaramo?[33]

Zar ne vidiš da Allah spušta s neba kišu pa je u izvore u zemlji razvodi, a onda pomoću nje raznobojno bilje izvodi.[34]

I riječi Uzvišenoga:

Mi šaljemo vjetrove da oplođuju.[35]

Pustio je dva mora da se dodiruju, između njih je pregrada i oni se ne miješaju.[36]

...a gvožđe smo stvorili, u kome je velika snaga i koje ljudima koristi.[37]

Kuran je došao da upotpuni ranije nebeske Knjige (Tevrat i Indžil) i da ispravi devijacije koje su im se dogodile. Prema tome, postoje izvjesne sličnosti između Kur'ana i tih Knjiga, ali Kur'an nadmašuje te Knjige u mnogo čemu, između ostaloga, npr. kazivanjem o rođenju Merjeme i njenom staranju od strane Zekerijjaa. Isti je slučaj i sa sistemom naslijeđa koji je došao u kompleksnoj cjelini tako da se sve do danas ne susreće njemu nešto slično. U vezi sa ispravljanjem devijacija, to je kur'ansko poimanje Allaha, jasno poimanje kojeg razumiju svi ljudi... Kur'an govori o nepostojanju ljudskih svojstava kod Allaha (dok se u Tevratu navode i takvi podaci koji ne dolikuju Božanskom biću, kao npr. borba Allaha protiv Israila koga je On svojom rukom pobijedio, dok kršćanstvo govori o trojstvu i da je Isa sin Uzvišenog Allaha).

Kur'an iznosi kazivanje o ranijim vjerovjesnicima i govori o narodima kojima su ti vjerovjesnici upućeni, kao i o sudbini s kojom su se ti narodi suočili. Kod ovog izlaganja Kur'an mnogo izvještava o njihovim etičkim principima, društvenim zakonima čije su istinitosti potvrđene i koje su još i danas vjerodostojne. U tu oblast može se navesti i primjer da se promjena u jednom društvu može dogoditi samo sa unutrašnjom željom sinova toga naroda, a onda uslijede vanjski faktori koji pozitivno djeluju na tu izmjenu.

Allah neće izmijeniti jedan narod dok on sam sebe ne izmijeni.[38]

Kuran sadrži i vijesti o nekim budućim događajima koji su se ostvarili kasnije, npr.

Bizantijci su pobijeđeni, u susjednoj zemlji, ali oni će, sigurno, pobijediti za nekoliko godina poslije poraza svoga.[39]

Ovo se stvarno ostvarilo. U to spada i vijest o smrti Ebu Leheba i Velida ibni Mugirea kao nevjernika. I ovo se stvarno dogodilo.

Neka propadne Ebu Leheb, i propao je! Neće mu biti od koristi blago njegovo, a ni ono što je stekao, ući će on sigurno u vatru rasplamsalu,[40]

zatim ajeti:

---

[33] Kur'an, 21/30.
[34] Kur'an, 39/21.
[35] Kur'an, 15/22.
[36] Kur'an, 55/19-20.
[37] Kur'an, 57/25.
[38] Kur an, 13/11.
[39] Kur'an, 30/2-3.
[40] Kur'an,111/1-3.

U Sekar Ja ću njega baciti - a znaš li ti šta je Sekar?[41]

Zatim, usprkos veličini obujma Kur'ana i dužine vremenskog razdoblja njegove objave Muhammedu, a.s., (dvadeset i tri godine), ipak njegovo studiozno proučavanje potvrđuje da u njegovim dijelovima nema nikakve proturječnosti. To potvrđuje i krajnja preciznost izbora njegovih termina i teksta, a što ukazuje sasvim jasno da je on iznad ljudske moći.

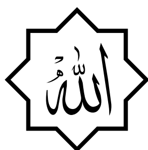
Kur'an izaziva Arape, a bili su tada nenadmašivi u retorici (*belagi*) da donesu nešto slično, ili da donesu deset sura sličnih surama u Kuranu, ili bar jednu suru... Rezultat je bio da niko nije mogao donijeti nešto slično Kur'anu od vremena kada je objavljen pa sve do danas, usprkos postojanju protivnika koji su se pomagali da načine nešto slično. Ovo stalno izazivanje u ovom obliku smatra se najvažnijim dokazom da je Kur'an Božanska Knjiga, a ne ljudska tvorevina.

Historijski pouzdani izvori o Objavi ukazuju da se Muhammed, a.s., nalazio u veoma posebnom stanju u momentima dolaženja Objave, a što su primjećivali njegovi ashabi. Poslije toga, on bi se potpuno smirivao i prešao na diktiranje onoga što mu je objavljeno iz Kur'ana nekim svojim ashabima, koji su poznati po imenu *kuttabu'l-vahj* - pisari Objave, a bilo ih je dvadeset i devet.

Sasvim je jasno da se Kur'an razlikuje u svom redu i stilu od hadisa Muhammeda, a.s. Hadis je poticao od Poslanika, a.s., osobno. Poslanik, a.s., je zabranjivao svojim ashabima pisarima da ga pišu kako se ne bi njegov hadis miješao sa tekstom Kur'ana, koji je riječ Allaha Uzvišenoga.

Nešto najveličanstvenije što sadrži Kur'an jeste: iskreni monoteizam (*tevhid*) bez ikakvih pojava politeizma i totemizma, zatim smatranje da su svi vjerovjesnici karika u jednom nizu koji je došao da uputi cijelo čovječanstvo: On nam propisuje u vjeri isto ono što je propisao Nuhu i ono što objavljujemo tebi, i ono što smo naredili Ibrahimu i Musau i Isau. Pravu vjeru ispovijedajte i u tome se ne podvajajte![42]

Zatim, potvrda jedinstva čovječanstva i plemenitost svakog čovjeka na Zemlji, odabacujući svaki vid segregacije koja počiva na boji kože, porijeklu, društvenom položaju itd. U svemu ovome je dokaz da je Kur'an Božanska Knjiga, daleko iznad toga da bi je mogao napisati čovjek i daleko uzvišenija Knjiga da bi je mogla proizvesti neka sredina.

[41] Kur'an, 74/26-27.
[42] Kur'an, 42/13.

TVRDNJA DA KUR'AN NIJE SAKUPLJEN ZA ŽIVOTA POSLANIKA, A. S., I DA SU SE ASHABI UMIJEŠALI U PISANJE I SABIRANJE KUR'ANA TE DA JE OSMAN IBN AFFAN SPALIO OSTALE SPORNE PRIMJERKE

Historijski je utvrđeno da je Kur'an u cijelosti memorisanjem bio sačuvan od strane većeg broja ashaba u vrijeme Poslanika, a.s., da ga je Poslanik, a.s., sa ashabima pred smrt ponovio nakon što ga je ponovio pred Džibrilom, a.s., u cjelini raspoređenog, za vrijeme posljednjeg ramazana, i to dva puta.

Što se tiče pisanja Kur'ana, Poslanik, a.s., diktirao ga je nekim ashabima poznatim po imenu *kuttabu'l-vahj*, pisari Objave, odmah nakon što mu je bio objavljen. Oni bi tada pisali to na bilo čemu što bi našli pri ruci kao na komadu kože, palminom listu ili kosti kamile.

Godinu dana nakon smrti Poslanika, a.s., bilo je ubijeno sedamdeset hafiza Kur'ana u Bitki kod Jemame. Zbog toga je halifa Ebu Bekir povjerio Zejdu ibn Sabitu da formira tijelo čiji bi zadatak bio da sabere svu dokumentaciju Kur'ana koja se nalazila kod pisara Objave. Zejd ibn Sabit je uvjetovao, između ostaloga, da se neće primiti ni jedan ajet ukoliko za to nema dvojice svjedoka koji bi potvrdili da je dotični ajet bio zapisan na osnovu diktata Poslanika, a.s., lično.

Sva ova dokumentacija bila je sakupljena i čuvana kod Ebu Bekira, a poslije njegove smrti predata Omeru ibn Hattabu. Kod njega je zadržana sve dok je nije predao pred smrt svojoj kćerci, Hafsi, Majci vjernika, jer je ona znala čitati i pisati.

Za vrijeme hilafeta Osmana ibn Affana mnogi su nearapi primili islam, što je dovelo do različitog načina izgovora Kur'ana. Tada je Osman ibn Affan ponovo naredio Zejdu ibn Sabitu da formira jedno tijelo koje bi sačinilo Mushaf oslanjajući se na primjerak koji se nalazio kod Hafse, r.a. Ovo tijelo je sačinilo pet primjeraka Mushafa i uputilo po jedan primjerak u:

- Mekku,
- Medinu,
- Basru,
- Kufu i
- Damask.

Istovremeno, ovo tijelo je uporedilo sadržaj ovog Mushafa sa sadržajem Kur'ana koji je bio sačuvan u memoriji tadašnjih hafiza, kako je bio učen i izgovaran i u vrijeme Poslanika, a.s. Ovo je taj mushaf koji je u opticaju sve do danas kod muslimana, kod svih

grupacija bez izuzetka.

Utvrđeno je da su muslimani najstrožije insistirali da ne dođe do izmjene ni jedne riječi pa ni slova, čak ni jednog vokala kakav je u Osmanovom Mushafu. Zapamćeno je i to, da kad god su neke neprijateljski raspololožene strane prema islamu pokušale štampati mushaf koji bi sadržavao i najmanje devijacije, svi muslimani bi skočili i upozorili na tu opasnost.

Neki zapadnjački istraživači oslonili bi se na priču da se ashab Abdullah ibn Mes'ud suprotstavio spaljivanju svoga primjerka mushafa, a ustvari, sam Abdullah ibn Mes'ud spalio je svoj primjerak i pridružio se grupi muslimana koja je konsenzusom prihvatila Osmanov Mushaf, a kojeg je prihvatio cjelokupni islamski svijet od tada pa do danas vrlo rado i sa punim zadovoljstvom.

TVRDNJA DA BI POSLANIK, A.S., MIJENJAO SVOJ PLAN SUKLADNO OKOLNOSTIMA U KOJIMA BI SE NALAZIO, PREDSTAVIO ISLAM U MEKKI KAO VJERU ARAPA, A ONDA, KADA JE DOŠLO DO POBJEDE U MEDINI, UČINIO GA VJEROM CIJELOG SVIJETA

Islam je od svoga nastanka potvrđivao, sasvim otvoreno i jasno, da je on svjetska religija, da je objavljen cijelom svijetu i da je Poslanik, a.s., došao kao donosilac vesele vijesti i upozorivač cijelom čovječanstvu.

U momentu kada je Poslaniku, a.s., bilo naređeno da javno oglasi svoj poziv ljudima u Mekki, on se ispeo na visoki brežuljak i izrekao ljudima slijedeće: "Ja sam poslanik lično vama i svim ljudima."

Onaj koji prati ajete Kur'ana može da shvati da je Kur'an upućen cijelom čovječanstvu. Ovaj atribut da je Kur'an upućen cijelom čovječanstvu jasno se uočava u brojnim ajetima koji su objavljeni u Mekki prije iseljenja u Medinu. Između tih sura je i sura El-Furkan koja je objavljena u Mekki:

Neka je uzvišen Onaj koji robu Svome objavljuje Kuran da bi svjetovima bio opomena.[43]

U suri El-Enbija objavljenoj u Mekki također stoji:

„... a tebe smo samo kao milost svjetovima poslali."[44]

U suri Ibrahim, objavljenoj isto tako u Mekki, stoji:

Ovo je obznana ljudima.[45]

Sasvim dovoljno bit će sura koja se nalazi na početku mushafa. To je sura El-Fatiha koju Uzvišeni Allah počinje riječima:

Tebe, Allaha, Gospodara svjetova, hvalimo.

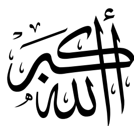
I to je sura koja je objavljena u Mekki prije iseljenja (Hidžre) i prije nego su muslimani oformili svoju državu u Medini.

Iz svega ovoga što smo rekli proističe, sasvim jasno, da promjena plana treba da se shvati u okviru postepenosti u zakonodavstvu. Bilo je sasvim prirodno da Poslanik, a.s.,

---

[43] Kur'an, 25/1.
[44] Kur‘an, 21/107.
[45] Kur'an,14/52.

postupa u mekkanskom periodu, i pod pritiskom politeista, na način koji se razlikuje od načina postupanja u medinskom periodu u kojem muslimani grade i formiraju osobenosti nove države. Čak i početkom ove male države Poslanik, a.s., slao je pisma kraljevima i vladarima tadašnjeg Svijeta da prihvate islam, s obzirom da je islam vjera koja je objavljena cijelom čovječanstvu.

TVRDNJE DA JE MUHAMMED, A.S., STRASTVEN ČOVJEK, A NAVODNI DOKAZ ZA TO JE BROJNOST NJEGOVIH ŽENA

Ovoj optužbi nedostaje obraćanje na pouzdanu historiju života Poslanika, a.s., prije i poslije poslanstva, a na dokaz, koji se gore navodi, kasnije ćemo detaljno odgovoriti.

Muhammed, a.s., proveo je djetinjstvo i mladenačko doba u Mekki. Iz tog perioda poznate su njegove osobine, od kojih su najvažnije: iskrenost, povjerenje i tačnost, i to u vrijeme kada se omladina u Mekki odavala tjelesnim uživanjima, što je bilo rasprostanjeno među njima, kao što je vino, žene i kocka, a poznato je da se Poslanik, a.s., nije približavao ni jednom od ovih poroka.

Kada je imao dvadeset i pet godina, Poslanik, a.s., se oženio sa Hadidžom. Ona je tada imala četerdeset godina. Prije toga se dva puta udavala. Ona mu je porodila većinu kćerki i sinova. S njom samom je živio sve do njene smrti, a kada je umrla, mnogo je tugovao. Jedno vrijeme je ostao sam, bez supruge. Kada mu je bilo ponuđeno da se oženi sa drugom, to je odbio pravdajući se da mu je potrebno da se pozabavi odgojem svojih maloljetnih djevojčica. Predloženo mu je da se ženi sa Sevdom kćerkom Zum'a, hudovicom jednog od njegovih ashaba, a on nije imao ni pojma o njenoj ljepoti.

Nakon što se Muhammed, a.s., ustalio u Medini i početkom pedeset i četvrte godine svoga života, počinje ta brojnost njegovih supruga zbog sasvim poznatih razloga. Svi su ti razlozi daleko od njegovih tjelesnih prohtjeva ili pokuđenih strasti. Neki od njih su vezani za političke, društvene, drugi za humane faktore, koji su bili i još uvijek dobro poznati beduinskim sredinama gdje vlada plemenski zakon. Kao primjer takvog njegova sklapanja braka je sklapanje braka sa Aišom, kćerkom njegova najbližeg ashaba, Ebu Bekira Siddika, neka je Allah zadovoljan njime, zatim Hafsom, kćerkom njegova drugog ashaba, Omera ibn Hattaba, neka je Allah zadovoljan njime, potom jednom židovkom, Safijom, jednom Koptkinjom, Marijom iz Egipta, koje su prihvatile islam nakon udaje za njega. Ovi brakovi imali su zahvalan utjecaj na približavanje srca i utiranje dobrih odnosa sa njihovim porodicama i plemenima.

Među zakonske faktore koji proističu kao posljedica braka Poslanika, a.s., sa Zejnebom kćerkom Džahša, a koja je bila udata za njegova posinka, Zejda ibni Harisa, a običaj Arapa je predviđao da se roditelj posinka ne može ženiti sa posinkovom ženom nakon njena razvoda od njega, pa je došla kur'anska objava Poslaniku, a.s., da se oženi sa Zejnebom, kako bi se dokinuo i ovaj običaj. Uzvišeni Allah povodom ovoga kaže:

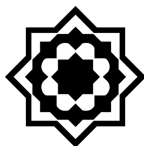
…I pošto je Zejd s njom živio i od nje se razveo, Mi smo je za tebe udali kako se vjernici ne bi ustručavali više da se žene sa ženama posinaka svojih kad se oni od njih

razvedu - kako Allah odredi, onako treba da bude.[46]

Najzad, ovdje dolazi i humani faktor. On je predstavljen u sklapanju braka Poslanika, a.s., sa nekim ženama čiji su muževi umrli ili poginuli, a same nemaju nekoga ko bi se o njima starao. Poznato je da je u beduinskoj sredini bilo veoma teško živjeti ženi, samoj, bez staratelja koji bi se o njoj brinuo. Poznato je i to da su neke od ovih žena bile u poodmaklim godina, bile starice, za čijim ljepotama niko nije težio, što govori da je ovdje preovladao humani faktor za sklapanje braka s njima od strane Poslanika, a.s.

Ovo govori da je postojalo nekoliko faza u životu Poslanika, a.s. Prva je faza prije sklapanje braka, do dvadeset pete godine, u kojoj je bio uzor ispravnog mladića koji se držao daleko od svake strastvene požude, zatim nastupa faza braka sa jednom ženom, sa Hatidžom koji je trajao dvadeset i pet godina, pa sa Sevdom, kćerkom Zum'a, četiri godine. Na kraju dolazi i treća faza, koja traje od pedeset i četvrte do šezdeset i treće godine, da bi se potvrdila ova brojnost čiji su razlozi bili, što je jasno račeno: politički, zakonodavni i humani.

Ovdje treba dodati da je njegov život u njegovoj kući bio dobro poznat. To su sasvim detaljno otkrile njegove supruge, a to je da se mnogo predavao ibadetu klanjao bi dugo noću, tokom cijelog dana nastojao bi da prenosi Objavu, bavi se pitanjima muslimana i prati izgradnju nove države. Nije poznato da se ovi poslovi i djelatnosti ovakve prirode podudaraju sa čovjekom koji se predaje tjelesnim strastima i uživanjima, a što neki pripisuju našem Poslaniku.

[46] Kur'an, 33/37.

TVRDNJA DA JE DRUGI IZVOR ISLAMA (VJEROVJESNIKOV SUNNET) SUMNJIV, JER SE U NJEMU NALAZI MNOGO LAŽNIH I APOKRIFNIH HADISA

Uloga Poslanika, a.s., predstavljena je prvo u saopćenju Kur'ana krajnje precizno i povjerljivo, ostvarujući time riječi Uzvišenoga:

O, Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od Gospodara tuoga,[47]

zatim, drugo, da objasni i komentariše Kur'an. Uzvišeni Allah kaže:

A tebi objavljujemo Kuran da bi objasnio ljudima ono što im se objavljuje.[48]

Ovo znači da je sunnet stvarno drugi izvor u islamu. Činjenica je da je historijski potvrđeno da su ashabi Poslanika, a.s., memorisali svaku njegovu izreku, pamtili njegova djela i pristanak, a kada bi neko pokušao da to sabere i uknjiži za njegova života, on bi mu to u početku sprječavao kako ne bi došlo do miješanja sa Kur'anom. Rezultat toga je bio da su se muslimani pridržavali da ne pišu hadis tako da su neki protivnici islama počeli spletkariti, da su izmišljali i falsifikovali hadise i pripisivali ih njemu. Tada je emevijski halifa Omer ibn Abdulaziz (umro 101. h. g.) upozorio učenjake muslimane da sabiru autentične hadise Poslanika, a.s. Svi su se iskreno predali na sabiranje Poslanikovih hadisa tragajući za svakom osobom koja je nešto zapamtila od Poslanika. Imam-i Malik je odigrao vrlo pozitivnu ulogu u ovome kada je sačinio djelo tzv. *El-Muvettu*, a to je zbirka hadisa tematski raspoređena.

Poslije je uslijedila operacija preciznog ispitivanja biografskih podataka svakog prenosioca i svega onoga što se pripisuje Poslaniku, a.s., prateći podrobno *rivajete* (verzije) prenošenja. U povodu ovoga muslimani su proizveli dvije najvažnije naučne discipline iz oblasti hadisa kako bi zaštitili Poslanikov sunnet od falsifikata i devijacija, a te su *Ilmu'l-džerh ve t-te'adil u* kojoj se raspravlja o kvalitetu ravija - prenosilaca hadisa, njihovoj povjerljivosti i pravednosti, njihovom memorisanju i o onome što je protivi tome, o laži, zaboravu i nemarnosti, a zatim, je sačinjena druga naučna disciplina tzv. *Ilm mustalehu'l-hadis* koja definiše detaljne osobine stepena svakog hadisa, da li je autentičan, dobar, slab, falsifikat, apokrifan itd.

U trećem stoljeću po Hidžri dešava se najveći naučni pokretpisanje enciklopedija autentičnih hadisa Allahova Poslanika, a.s. Najistaknutija osoba koja se pozabavila ovim

[47] Kur'an, 5/67.
[48] Kur'an,16/44.

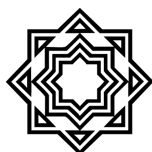
radom je Buhari (umro 256. h. g.), zatim Muslim (umro 261. h. g.). Svaki ponaosob sabrao je samo one hadise Poslanika, a.s., koji su po njihovoj metodi autentični, između desetina hiljada hadisa koji su se tada nalazili. Dodajmo tome i ono što su sačini svaki posebno učenjaci muhaddisi: Ibn Hanbel (umro 241. h. g.), Ibn Madže (umro 273. h. g.), Ebu Davud (umro 275. h. g.), Tirmizi (umro 279. h. g.) i Nesai (umro 303. h. g.).

Ovim velikim poslom kakvom skoro nema primjera ni u jednoj drugoj kulturi, ustalilo se kod muslimana bilježenje Poslanikova hadisa, na čemu je uspostavljena i nauka o islamskom pravu (*ilmu'l-fikh*) koja raspravlja o detaljnim odredbama vezanim za pojedinca i društvo.

Potrebno je ukazati šta su uradili neki učenjaci muslimani na polju pisanja posebnih djela vezanih za apokrifne ili lažne hadise, kako bi muslimani bili na vrijeme upozoreni. Otuda nije nikakav nedostatak ni mahana da se kaže: ovaj hadis je lažan ili apokrifan, nego bi bio nedostatak i mahana da to znamo, a postupamo po njima.

Svi muslimani priznaju da, kada im je postala poznata autentičnost jednog hadisa, obavezno je i postupiti po njemu, sukladno riječima Uzvišenog:

Ono što vam Poslanik kao nagradu da, to uzmite, a ono što vam zabrani ostavite![49]

[49] Kur'an, 59/7.

TVRDNJA DA SE NE TREBA KORISTITI POSLANIKOVIM SUNNETOM (HADISIMA) POŠTO SE SUPROTSTAVLJAJU JEDAN DRUGOME

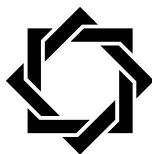
Poslanikov sunnet objašnjava Kur'an i komentariše njegovo značenje. Hadis ili sunnet je ujedno i najbolji komentar Kur'ana ljudima. Osnovno pravilo potvrđuje da vjerodostojni hadis nikada ne proturiječi Kur'anu.

Nikada nije potvrđeno da se vjerodostojni hadisi međusobno suprotstavljaju, a ako se desi da jedan drugom proturiječi, onda se postupa kako slijedi:

1. u slučaju da se proturječnost desi između sahih (autentičnog) hadisa i drugog koji nije sahih, onda se postupa po sahih hadisu, a ne po onom koji to nije;
2. u slučaju da bude proturječnost između dva hadisa od kojih je drugi dokinuo odredbu prvoga, kao npr. kod hadisa u kome Poslanik, a.s., kaže: "Bio sam vam naredio da ne posjećujete mezarja, eto, (sada) ih posjećujte!"[50] kao i hadis u kome se govori da ne treba uzimati abdest (ritualno pranje) nakon što se jede što je pržila vatra, a što je prethodno bilo naređeno da ga treba uzimati.[51]

Ponekad je ta proturječnost formalna, ali kada se istraže i ispitaju značenja obaju hadisa i ustanove okolnosti i jednog i drugog, odstranit će se ta proturječnost.

Sve ove situacije su objasnili učenjaci muslimani do u detalje u brojnim djelima kao što je npr. Risala Imam-i Šafije (umro 204. h. g.) i djelo *Te'vilu muškili'l-hadis* od Ibn Kutejbea (umro 267. h. g.).

[50] Hadis bilježi Muslim.
[51] Bilježi Muslim.

TVRDNJA DA SE ISLAM PROŠIRIO MAČEM, A DA SU MU, NAVODNO, PRETHODILE POBJEDNIČKE ARMIJE

Kur'an sasvim jasno i otovoreno kaže:

U vjeru nije dozvoljeno silom nagoniti![52]

Ko hoće neka vjeruje, a ko hoće neka ne vjeruje![53]

Ti poučavaj - tvoje je da poučavaš, ti vlasti nad njima nemaš![54]

A ako glave okrenu, - pa, Mi tebe nismo ni poslali da budeš njihov čuvar, ti si dužan samo da obznaniš.[55]

Na put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima na najljepši način raspravljaj![56]

U odnosu na praktičnu primjenu ovog programa, primjetno je da su se muslimani njega pridržavali do krajnje moguće granice. Kao dokaz za to može nam poslužiti:

- U početku razvoja islama, u poslanstvo Muhammeda, a.s., vjerovao je jedan broj siromašnih i slabih, i tada su primjenjivane protiv njih razne vrste tjelesnog mučenja kako bi se povratili od islama. Međutim, oni su se čvrsto držali za islam. Neki su bili prisiljeni da se zbog svog vjerovanja isele, prvo u Abesiniju, a poslije toga u Medinu. Pa gdje je primjena mača u ovoj fazi?!
- Među prvim muslimanima bio je jedan broj uglednih i moćnih osoba za koje ne bi niko mogao reći da su prisiljeni da prime islam, među kojima su bili: Ebu Bekir, Omer ibn Hattab, Talha, Zubejr, Se'ad ibn Ebi Vekas, Hamza, Mus'ab i Abdurrahman ibn Auf, neka se Allah smiluje njima.

Kada su se muslimani iselili u Medinu, naišli su na povoljnu sredinu za formiranje države, ali ubrzo su bili izloženi opasnosti izvana i iznutra. To je prisililo muslimane da su se morali braniti.

Tada im je propisana borba da bi mogli odbiti nasilje od sebe. U ajetu Kur'ana se kaže:

[52] Kur'an, 2/256.
[53] Kur'an, 18/29.
[54] Kur'an, 88/21-22.
[55] Kur'an, 42/48.
[56] Kur'an, 16/125.

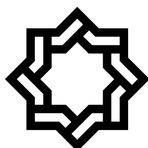
Dopušta se odbrana onima koje drugi napadnu, zato što im se nasilje čini - a Allah je, doista, kadar da ih pomogne.[57]

Kada su muslimani izašli sa Arapskog poluotoka da saopće islam susjednim narodima, našli su te narode da s njima nepravedno postupaju velike sile. Muslimani nisu imali drugog izbora nego sukob s tim silama, a kada su muslimani pobijedili, primijenili su islamski metod kod poziva u islam, mudro i lijepim savjetom. Nije se dogodilo da su oni ikoga prisilili da primi islam. Dokaz je za to što su i danas neki Kopti u Egiptu ostali privrženici svoje vjere. Muslimani ih nikada nisu prisiljavali da ostave svoje vjerovanje. Isto tako, i židovi su živjeli u islamskim okruženjima, a da ih nije niko prisiljavao da prigrle islam.

Osim toga, postoji velik broj zemalja u koje nikada nije ušla islamska vojska, kao što su zemlje Južne Azije, Istočne i Srednje Afrike (Indonezija npr., zemlja sa 180 miliona muslimana, a da u nju nikada nije kročila nikakva muslimanska vojna jedinica).

Ono što negira da se islam proširio mačem jeste da su muslimani prolazili poslije svojih pobjeda i kroz faze slabosti, ali muslimani su ostali i dalje u islamu. U ovom je najveći dokaz da su oni prihvatili islam i održali se u islamu samo svojim izborom.

Na kraju, islam se i dalje širi, čak i danas, po svim kontinentima svijeta, između ostalog i po Americi i Evropi, a da za to ne postoji nikakva prisila za njegovo širenje, štaviše, sredstva muslimana u sadašnje vrijeme su slaba, što je očito.

[57] Kur'an, 22/39.

TVRDNJA DA SU ISLAMSKA OSVAJANJA, UISTINU, BILA KOLONIZATORSKO ŠIRENJE, PRIVREDNOG KARAKTERA (DA BI SE DOČEPALI PLIJENA I NAMETNULI DŽIZIJU)

Definitivno treba razlučiti islamske principe od postupaka nekih muslimana koji nisu u skladu sa islamskim principima. Islam otvoreno dokazuje da je vjera milost koja je došla da uputi cijelo čovječanstvo, da ga izvede iz robovanja kipovima i osobama ka monoteizmu Allaha Uzvišenoga. Islam nikada nije poveo svoje sljedbenike u rat, osim kada su bili prisiljeni na to braneći sebe.

Islamska osvajanja nikada nisu bila kolonizatorska čiji bi cilj bio plijen dobara drugih naroda. Cilj islamskog osvajanja bio je saopćenje islamskog poziva tim narodima. Borbe koje su muslimani vodili bile su borbe protiv armija koje su sprječavale dostavljanje islamskog poziva ljudima.

Moderni kolonijalizam unosi sa sobom loše posljedice za zemlje u koje je prodro, dok su islamska osvajanja preobrazila te zemlje iz stanja zaostalosti u stanje procvata i u napredne civilizacije. Kao dokaz za to može nam poslužiti ono što se dogodilo sa Španijom i Portugalijom, koje su prerasle, poslije islamskog osvajanja, u cvjetajuće civilizacijske centre, što se pozitivno odrazili na cijelu Evropu.

Pogrešno je mišljenje koje se širi da islamski džihad ima za cilj doći do plijena, premda islam to smatra prekršajem i grijehom. Poslanik je bio upitan o nekom čovjeku koji je želio da ide u borbu, ali da ostvari dobitak na ovom svijetu. Poslanik je na to odgovorio, da taj nema nikakve nagrade, ponovivši to tri puta.[58] Prenosi se da je Omer ibn Abdulaziz (umro 101. h. g.) rekao: "Allah je poslao Muhammeda kao upućivača, a ne kao džabiju (osobu koja ubire porez i prirez)."

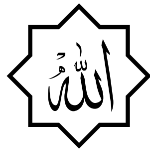
Što se tiče džizije, ona se sastoji od vrlo male takse koju plaćaju nemuslimani u osvojenim zemljama u naknadu za njihovu zaštitu i odbranu zbog toga što se oni ne regrutuju u vojsku. U slučaju da neki od njih učetvuje u vojsci, on ne plaća džiziju. Primjećuje se da je džizija bila obavezna samo onima koji su bili sposobni za borbu. Plaćanja džizije bili su oslobođeni starci u poodmaklim godinama, žene, djeca i učenjaci drugih svetonazora.

Ono što potvrđuje da su prvi muslimani bili daleko od toga jeste da su mnogi od njih bili veoma bogati prije primanja islama, pa i pored toga, oni su, nakon ostvarenja pobjeda u njihovo vrijeme, živjeli povučeno, skromno i veoma jednostavno, što dalje od raskoši ili

---

[58] Ovaj hadis zabilježen je u Sunenu Ebu Davuda.

materijalnog uživanja.

TVRDNJA DA SU MUSLIMANI BILI NAROD KOJI NE CIJENI STARU CIVILIZACIJU, ZA ŠTA JE KAO DOKAZ, NAVODNO, SPALJIVANJE ALEKSANDRIJSKE BIBLIOTEKE

Uopće nije tačno da muslimani nisu cijenili stare civilizacije, jer je dokazano da su iskoristili sve pozitivne elemente ovih civilizacija. Između ostaloga to potvrđuju njihovi prijevodi grčkih, perzijskih, indijskih i drugih djela na arapski jezik, čime su pokazali da oni vjeruju u jedinstvo čovjekovog naslijeđa. Navodi se da je Božiji Poslanik rekao: "Mudrost je izgubljena stvar vjernika, gdje god je nađe, neka je uzme!"[59] Poznata je izreka među muslimanima: "Traži nauku pa makar u Kini!" što će reći - pa makar u veoma dalekim mjestima, čak i među narodima koji nisu muslimani.

Poznati islamski filozof Ibn Rušd (Averroes, umro 595. h. g.) kaže o stavu muslimana prema starim civilizacijama slijedeće: "Šeriat obavezuje da se stekne uvid u djela starih mislilaca sve dok je cilj kome su oni težili isti onaj cilj na kome insistira šeriat. Razmotrimo ono što oni kažu o tome i šta su tvrdili u svojim knjigama, i sve ono što se podudara sa istinom mi bismo to primili od njih, obradovali se time i zahvalili im na tome. Međutim, sve ono što se ne bi podudaralo sa istinom, mi bismo na to upozorili i ispričali im se."

Primjetno je da se tvrdnja spaljivanja Aleksandrijske biblioteke pojavila tek u 13. st. po gregorijanskom računanju vremena i to u atmosferi križarskih vojni vođenih protiv islama i muslimana. Uostalom, to nije ništa drugo do jedna vrsta propagande psihološkog rata, jer je historijski dokazano da je ova biblioteka spaljena prije islama na nekoliko stoljeća, od strane Rimljana.

Zatim, kako se može optužiti Omer ibn Hattab, neka mu se Allah smiluje, za spaljivanje Aleksandrijske biblioteke, a on je sačuvao i zaštitio kloster hrišćana u Siriji i Bejtu'l-mukaddes. Ovaj kloster je bio ispunjen djelima na grčkom jeziku prevedenim na surjanski (sirski) jezik. To su ona djela koja su muslimani iskoristili u periodu Abasovića i kasnije.

Njemački orijentalist Zigrid Hunke objasnio je u svojoj knjizi *Allah muhtelifun temamen* da, kada su Arapi ušli u Aleksandriju, 642. gregorijanske godine, nisu zatekli nikakvu biblioteku u Aleksandriji, jer je bila spaljena prije njihova ulaska za nekoliko stoljeća, kao što je objašnjeno da je stara biblioteka pridodata uz Akademiju koju je osnovao u Aleksandriji kralj Batlimos Prvi oko 300. godine prije nove ere (spaljena 47.

[59] Sunen Tirmizija.

godine), također prije nove ere, kada je car Julujus opkolio ovaj grad. Kleopatra je obnovila ovu biblioteku i snabdjela je djelima napisanim na pergamentu.

U 3. st. računanja vremena po novoj eri počelo je organizovano rušenje ove biblioteke. Car Karakula razrušio je Akademiju. Vjerski fanatici počeli su rušiti ovu biblioteka 272. g. nove ere, tvrdeći da je ona totemističko djelo. U godini 391. nove ere zatražio je patrijarh Tiofilus dozvolu za saglasnost o rušenju preostalog dijela Akademije i spaljivanje preostalog dijela njene biblioteke. Biblioteka je tada sadržavala tri stotine hiljada svezaka raznih djela, motivišući to da bi se podigla crkva i samostan umjesto zgrade biblioteke. Rušenje je nastavljeno i u 5. st., uz spaljivanje i totemističkih mislilaca, njihovih bogomolja i rušenje njihovih biblioteka. Na osnovu izloženoga proističe da muslimani nemaju nikakve veze sa ovim optužbama.

Na kraju, neki kažu da se muslimani protive i knjigama i bibliotekama i to u vremenu kada naučna djela u rukopisu ispunjavaju brojne biblioteke u arapskom svijetu i to u isto vrijeme kada oni govore o spaljivanju Aleksandrijske biblioteke.

أشهد أن محمدا رسول الله

TVRDNJA DA NEKE VJERE GOVORE O USPOSTAVLJANJU TOPLIH ODNOSA IZMEĐU ALLAHA I ČOVJEKA, DOK ISLAM, NAVODNO, ISTIČE PONIŽENJE ČOVJEKA (ČINI GA ROBOM) ALLAHU (RABBU, GOSPODARU)

Allah je stvorio čovjeka i učinio ga zastupnikom na Zemlji, potčinio mu Kosmos u cjelini, s nebesima i Zemljom i svim onim što je između njih, i zatražio od čovjeka da kultiviše Zemlju. Sve ovo znači da Allah želi da čovjek bude gospodar u ovom Kosmosu, ali istovremeno da je stvoren radi Allaha, te mu otuda nije dozvoljeno da zaboravi ovu istinu. Eto u ovom smislu on je rob (abd) Allahu. Međutim, ovo ropstvo ne znači robovanje u smislu poniženja i omalovažavanja. Allah je dao čovjeku punu slobodu kod prihvatanja pokornosti Allahu ili griješenja Njemu. U samom čovjeku je odluka, da li će vjerovati ili ne

Pa ko hoće - neka vjeruje, a ko hoće - neka ne vjeruje![60]

Sloboda je potpuno suprotna robovanju (ubudijjetu). Otuda je čovjek i odgovoran za ono što radi.

Ko čini dobro, u svoju korist čini, a ko radi zlo, na svoju štetu radi.[61]

Allah je počastio čovjeka i odabrao ga nad svim Svojim stvorenjima, kao što ističe Kur'an:

Mi smo sinove Ademove, doista, odlikovali.[62]

Ova ukazana čast koju je Allah darovao čovjeku je u potpunoj protivnosti poniženju i omalovažavanju.

Kada je Allah stvorio čovjeka, On je u njega udahnuo dušu i odredio da mu meleci sedždu čine:

i kada mu dam lik i u nj udahnem dušu, vi mu se poklonite![63]

U ovom Božanskom udahnjivanju duše leže topli odnosi između Allaha i čovjeka. Svaki pojedini čovjek nosi u sebi ovog Božanskog udahnuća koje podsjeća čovjeka da je Allah s njim u svako vrijeme i na svakom mjestu:

On je s vama gdje god bili.[64]

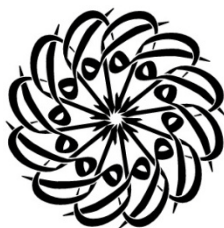
---

[60] Kur’an,17,29.
[61] Kur'an, 41/46.
[62] Kur'an, 17/70.
[63] Kur'an, 15/29.
[64] Kur'an, 57/4.

Kur'an nam objašnjava da je Allah bliži čovjeku i od njegove žile kucavice, da je Allah tako blizu čovjeku da uslišava molbu svakog ko Mu se obrati molbom, jer je Allah milostiv prema Svojim robovima. On je najmilostiviji, Njegova milost obuhvata sve i svašto. Poslanik, a. s., kaže: "Allah je podijelio milost na stotinu dijelova, kod Sebe je zadržao devedeset devet, a na Zemlju spustio samo jedan dio, i od toga dijela stvorenja međusobno osjećaju milost tako da i konj podiže svoju kopitu od svog mladunčeta bojeći se da mu ne našteti."[65]

Sa potvrđenim Allahovim svojstvima nalazimo da se svojstva milosti navode u Kur'anu na više od 365 mjesta (ajeta), dok svojstvo kazne nešto oko 260 mjesta (ajeta), što znači da je razlika, u ovom slučaju, za više od sto mjesta (ajeta).

Radi ovoga svaki ajet u Kur'anu jeste neoborivi dokaz o prirodi tople spone između Allaha i čovjeka. To je spona blizine, milosti i uslišavanja dove. Allah je prema Svojim stvorenjima milostiviji od majke prema svome djetetu. Ovo je ono što osjeća svaki musliman u dubini svoje duše.

[65] Bilježi Muslim.

TVRDNJA DA JE ISLAM VJERA KOJA, NAVODNO, NE DOZVOLJAVA DJELATNOST RAZUMU, NEGO GA POTČINJAVA VJERSKIM TEKSTOVIMA

Možda je islam jedina vjera koja je iznad ljudskog razuma. Razum je mjesto odgovornosti i opterećenja, zahvaljujući kome čovjek spoznaje svoga Gospodara, otkriva tajne stvaranja i veličinu Stvoritelja. Kur'an, kada se obraća čovjeku, obraća mu se i govori razumu. Kuran ga podstiče da pogleda u Kosmos, razmisli o njemu, da ga proučava radi boljitka čovječanstva i kultivizacije Zemlje, materijalno i moralno. U islamu nema ništa što bi proturječilo razumu, suprotstavilo se zdravoj misli ili proturječilo činjenicama nauke.

Islam traži od čovjeka da se neminovno koristi svojim razumom. Kur'an ukorava one koji ne koriste svoju spoznajnu moć. Zbog toga Kur'an smatra ove osobama koje su se lišili svoje čovječnosti i kaže:

...oni pameti imaju - a njima ne shvaćaju, oni oči imaju - a njima ne vide, oni uši imaju - a njma ne čuju, oni su kao stoka, čak i gori.[66]

Kur'an smatra jednim od grijehova nekorištenje razuma. Zbog toga on i kaže za nevjernike na Sudnjem danu:

I reći će: "Da smo slušali ili razmišljali, ne bismo među stanovnicima Džehennema u ognju bili!" i oni će priznati da su bili nevjernici.[67]

Islam usmjerava poglede čovjeka na činjenicu koja govori da je Allah potčinio čovjeku ovaj cjeloviti Kosmos, a da je dužnost čovjeka da uposli svoj razum, da zaposli sve i svašto radi dobra za čovjeka i kultiviranja Zemlje:

On vas od zemlje stvara i daje da živite na njoj.[68]

I daje vam da se koristite onim što je na nebesima i onim što je na Zemlji, sve je od Njega. To su, zaista, pouke za ljude koji razmišljaju.[69]

Prema tome, Kosmos je u cjelini područje ljudskog razuma, kroz kojeg putuje i okolo se kreće, bez sudara ili oduzimanja misli, sve dok je to od koristi čovjeku. Sve što koristi ljudima, islam hrabri čovjeka da radi to.

Vjerski tekstovi u islamu obavezni su za muslimana u svemu onome što je vezano za

---

[66] Kur'an, 7/179.
[67] Kur'an, 67/10-11.
[68] Kur'an, 11/61.
[69] Kur'an, 45/13.

osnovne temelje islama i vjerske propise. Međutim, musliman ima pravo na *idžtihad* (racionalno iznalaženje onoga što je bolje) u svjetovnim pitanjima. Na to ukazuje i Allahov Poslanik u riječima: "Vi bolje znate pitanja vašeg svjetovnog života".[70] Prema tome, područje slobode misli i naučnog ispitivanja u islamu je veoma prostrano. Njime je svaki musliman zadužen. U Kur'anu stoji:

Gospodaru moj, Ti znanje moje proširi![71]

Kur'an na mnogo mjesta govori o značaju nauke i naučnika:

Allah će na visoke stepene uzdignuti one među vama koji vjeruju i kojima je dato znanje,[72]

a upozorava na neznanje:

Reci: "Zar su isti oni koji znaju i oni koji ne znaju?"[73]

Prenosi se da je Allahov Poslanik rekao: "Traženje nauke je obaveza svakom muslimanu i muslimanki."[74] Poslanik, a. s., je i ovo rekao: "Ko krene na put radi nauke, Allah će ga usmjeriti na put koji vodi u Džennet".[75] Poslanik, a. s., objasnio je vrijednost i posljedice nauke koja će njena nosioca pratiti i poslije njegove smrti. O tome on kaže: "Kada čovjek umre, prekida se svako njegovo djelo osim u tri slučaja, a to su: trajna sadaka, nauka kojom se iza njega ljudi koriste i dobar potomak koji se za roditelja moli."[76]

[70] Bilježi Muslim.
[71] Kur'an, 20/114.
[72] Kur'an, 58/11.
[73] Kur'an, 39/9.
[74] Sunen Ibn Madže.
[75] Bilježi Buhari.
[76] Bilježi Muslim.

TVRDNJA DA ISLAM POZIVA SVOJE SLJEDBENIKE NA INDIFERENTNOST I NEUZIMANJE U OBZIR BILO KAKVIH UZROKA

Ko studioznije pogleda na tekst Kur'ana, uvjerit će se, sigurno, da je islam vjera koja podstiče na rad i snažno pokreće čovjeka u tom smjeru. Bez rada život bi stao. Polazeći od ovog stanovišta, Kur'an u brojnim svojim ajetima povezuje vjerovanje i svako dobro djelo, djelo koje obuhvata svaki rad koji vrši čovjek, iz svjetovnih ili vjerskih pobuda, sve dok to čini radi Allaha, koristi ljudima i odstranjuje neugodnosti od njih. Naredbe koje se odnose na rad jasno su izražene u Kur'anu. Tu nema nikakve dvojbe:

I reci: "Trudite se! Allah će trud vaš vidjeti, a i Poslanik Njegov i vjernici..."[77]

Štaviše Kur'an podstiče muslimane na rad čak i petkom, koji se smatra danom odmora kod muslimana. Uzvišeni Allah kaže:

A kada se namaz obavi, onda se po zemlji raziđite![78]

I Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bodri vjernike na rad čak i u posljednjim momentima čovjeka u životu i kraju ovog svijeta. U tom smislu Poslanik, a. s., kaže: "Kada nastupi Sudnji dan, a u ruci nekog od vas prisad, on neka ga zasadi, ako može, prije Sudnjeg dana."[79]

Poslanik nije prihvatio da se ljudi povuku u džamije i da ibadete, a da se oslone na druge da ih hrane i poje, a pohvalio je svakog onoga koji se izdržava od svoje zarade. On je pohvalio radnikovu ruku govoreći da je to ruka koja je draga Allahu i Njegovu Poslaniku.

Vjerovjesnik, sallahu alejhi ve sellem, uzor svih muslimana, radio bi, planirao i raspoređivao sve stvari prema tekstu Kur'ana, pri svemu bi pravedno postupao, uzimao u obzir uzroke, a onda bi se oslanjao na Allaha. Oslanjanje na Allaha je bio slijedeći korak, nakon što bi sve pripremio. Smisao ovog oslanjanja jeste da se čovjek podsjeti na Allaha, snabdije duhovnom snagom koja će mu povećati moć da savlada poteškoće i suoči se sa problemima, odlučno, a ne mlitavo. Prema tome, oslanjanje na Allaha je pozitivna moć koja pokreće naprijed, a ne negativna moć ili indiferentnost.

Indiferentnost znači neizumanje uzroka u obzir i nepostupanje oslanjajući se na princip da Allah radi sa svačim prema Svome htijenju. Ovakav postupak islam odbacuje, jer Allah ne pomaže čovjeka koji sam sebi ne pomaže, nego je Allah s onim koji radi. U tom

---

[77] Kur'an, 9/105.
[78] Kur'an, 62/10.
[79] Musned Ibn Hanbela.

smislu Kur'an kaže:

Allah neće izmijeniti jedan narod dok on sam sebe ne izmijeni.[80]

Omer ibn Hattab, neka je Allah zadovoljan s njime, otjerao je neke koji su se ponašali indiferentno i isključivo se predali ibadetu po džamijama, oslanjajući se na druge da ih hrane i brane i izvršavaju njihove obaveze, izrekavši dalekosežnu misao: "Voda ne kiši zlatom i srebrom" i citira hadis Poslanika, a. s.,: "Da se vi oslanjate na Allaha kako valja i istinito, onda bi vas Allah opskrbio kao što opskrbljuje ptice, koje rano rane gladne i putuju prazna stomaka."[81] Time se želi reći: Radite i uzmite ptice sebi za uzor koje odlijeću rano jutrom radi svoje hrane praznih stomaka i vraćaju se krajem dana ispunivši svoje stomake.

[80] Kur'an,13/11.
[81] Bilježi Tirmizi.

TVRDNJA O PONIŽAVAJUĆEM POLOŽAJU ŽENE U ISLAMU I NEPRAVILNOM POSTUPANJU SA NJENIM PRAVIMA

Kada se pojavio islam, položaj žene, u čijoj je sjeni ona živjela, bio je krajnje loš. Ona nije imala nikava prava koje bi se poštovalo, niti mišljenja koje bi se čulo. Islam ju je izvukao iz ovog teškog položaja i uzdigao na visok stepen, odstranio od nje mnoga nasilja kojima je bila izložena, učio je da osjeća svoje biće da je kao ljudsko biće poput čovjeka, i to potpuno ravnopravno, osigurao joj je njena zakonska prava, odbacio od nje optužbe da je bila zavodnik Adema u Džennetu, kao nešto što bi bilo potka zlu u svijetu, uz objašnjenje da je šejtan bio taj zavodnik Adema i Have, kao što i Kur'an kaže:

I šejtan ih navede da zbog drveta posrnu i izvede ih iz onoga u čemu su bili.[82]

Islam uči da su svi ljudi, žene i muškarci, stvoreni od jedne osobe:

O, ljudi, bojte se Gospodara svoga, koji vas od jednog čovjeka stvara...[83]

Prema tome, i muškarac i žena potpuno su izjednačeni u poimanju ljudskog bića. Ni jedno od njih dvoga nema nikakve prednosti nad drugim u ovom smislu, a plemenitost koju je Allah darovao čovjeku u Svojoj riječi:

Mi smo sinove Ademoue, doista, odlikovali...[84]*,* ukazana je i muškarcu i ženi.

Kada Kur'an govori o čovjeku ili Beni Ademu (Ademovim potomcima), on u tome namjerava govoriti i o muškarcu i o ženi istovremeno, a kada želi govoriti samo o jednom od njih, onda Kur'an koristi termin *er-ridžal* za muškarce, i termin *en-nisa* za žene.

Poslanik, a.s., opisuje odnose između muškarca i žene riječima: "Žene su sestre ljudima, one imaju prava kao što imaju i zaduženja."[85] Opis terminom "sestre" objašnjava nam jednakost i približenost. I muškarci i žene su jednaki pred Allahom. Među njima nema nikakve razlike osim u dobrom djelu kojeg čini svako od njih, na što Kur'an ukazuje riječima:

Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život i doista ćemo ih nagraditi boljom nagradom nego što su zaslužili.[86]

Allah, dž. š., uslišava molbu i muškarcu i ženi:

---

[82] Kur'an, 2/36.
[83] Kur'an, 4/1.
[84] Kur'an, 17/70.
[85] Sunen Et-Tirmizi.
[86] Kur'an, 16/97.

I Gospodar njihov im se odazva: "Nijednom trudbeniku između vas trud njegov neću poništiti, ni muškarcu ni ženi - vi ste jedni od drugih.[87]

Kur'anski izraz *be'adukum min bead*, ukazuje da je svako od njih dvoga dopuna drugome i da se život ne može stabilizirati bez njihovog zajedničkog učestvovanja.

Islam poziva ženu da uči i obrazuje se. Štaviše, obrazovanje žene je obavezno. To joj je propisano riječima Allahova Poslanika, a.s., u kojima se kaže: "Traženje nauke je obavezno svakom muslimanu i muslimanki"[88], kao što je zadužuje pravom na rad. U islamskom učenju nema ni jednog teksta u kome bi bilo zabranjeno ženi raditi. Žene muslimanke radile su u raznim oblastima. Na to ukazuje i to što je islam sačuvao ženi materijalnu zaštitu neovisno od zaštite čovjeka. Primjetno je da islam ne pravi razliku između primanja čovjeka i primanja žene za isti posao.

Da li poslije ovog principijelnog stava islama prema ženi, a na osnovu kategoričkih tekstova dvaju ključnih izvora islama (Kur'ana i sunneta), može pravedni čovjek da optužuje islam da ugnjetava ženu i uništava njena prava?

Ovo pitanje, ustvari, sadrži miješanje nasilnika između islama kao vjere koja ima svoje tolerantno obrazovanje, s jedne strane, i s druge, između lošeg ponašanja nekih muslimana prema ženi. Objektivni sud o islamu i njegovu stavu treba da pravi razliku između ovog dvoga. Ponižavajuća scena žene u nekim islamskim društvima nije zbog islamskog učenja, nego zbog toga što se neki prave da ih ne znaju ili zbog stvarnog njihova neznanja.

[87] Kur'an, 3/195.

[88] Sunen Ibn Madže.

TVRDNJA DA ŽENA U ISLAMU VAZDA SLIJEDI MUŽA

Islam je dao ženi potpunu samostalnost, da materijalno ne ovisi o mužu. Ona ima apsolutnu slobodu da postupa sa svojom imovinom u kupoprodaji, poklonu, eksploatisanju itd., bez odobrenja muža sve dok je sposobna da raspolaže imovinom. Njen muž niti iko od njene rodbine nema pravo da bilo šta uzme bez njena pristanka.

Čovjeku, čak kad bi bio on i njen otac, nije dozvoljeno da prisili svoju kćerku da se uda za onoga koji joj se ne sviđa. Sklapanje braka mora da bude sa njenim pristankom i zadovoljstvom...

- Jednom prilikom došla je jedna djevojka do Poslanika, a. s., i požalila mu se da je njen otac udaje za nekog momka, a ona ga ne simpatiše. Poslanik, a. s., pozvao je njena oca i dao djevojci slobodu izbora da li da prihvati ovaj brak ili ga odbije. Tada je ona svojevoljno prihvatila ovaj brak i to popratila riječima: "Allahov Poslaniče, ja sam prihvatila postupak svoga oca, ali sam htjela da skrenem pažnju ženama da u ovome roditelji nemaju ništa."[89] Ovo znači da roditelji nemaju prava prisiljavati svoje kćerke na sklapanje braka.

Žena je saučesnik mužu u porodici i u odgoju djece. Nepojmljivo je da život u porodici bude valjan bez pozitivnog učešća i muža i žene. U protivnom, nestalo bi ravnoteže u porodici i to bi se odrazilo negativno na djecu. Vjerovjesnik, a.s., zadužio je oboje, i muža i ženu, ovom zajedničkom odgovornošću kada je rekao: "Svako od vas je pastir i svako od vas je odgovoran za svoje stado. Tako je imam pastir i on je odgovoran za svoje stado; muž je pastir u svojoj porodici i on je odgovoran za svoje stado; žena je pastirica u kući svoga muža i ona je odgovorna za svoje stado."[90]

Vezivanje odgovornosti i za ženu u potpunosti negira optužbe da se žena vazda povodi za mužem. Ovdje nema nikakve odgovornosti bez pune slobode. Sloboda se ne podudara sa slijeđenjem.

Mužu nije dozvoljeno da supruzi sprječava njena zakonska prava u životu niti mu je dozvoljeno da joj sprječava navraćanje u džamiju radi ibadeta. O tome se prenose riječi Poslanika, a.s.: "Ne sprječavajte Allahovim robinjama (ženama) da posjećaju Allahove džamije."[91] Pa ako se neki muslimani, oslanjajući se na raniju tradiciju i neprihvatljive običaje, ne pridržavaju ovih islamskih stavova u vezi sa ženom, onda se to smatra

[89] Sunen Ebu Davuda.
[90] Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Ibn Hanbel.
[91] Bilježi Muslim.

nepoznavanjem islamskog učenja i njegovih odredaba ili pogrešno shvaćanje njegova jasna učenja.

Još nešto da navedemo da bismo potvrdili to neslijeđe, a to je da istaknemo da žena muslimanka, i kada se uda, zadržava svoje ime i poslije udaje i ne uzima ime svoga muža, kao što se to događa kod naroda na Zapadu.

TVRDNJA DA ISLAM ČINI NASILJE ŽENI TIME ŠTO JOJ KOD NASLJEDSTVA DOZNAČUJE POLOVICU OD ONOGA ŠTO DOBIJA MUŠKARAC

Kod ovog dijela pogrešno se razumjelo jer je sistem naslijeđa u islamu kompleksan. Islamski sistem naslijeđa treba sagledati sveobuhvatno. Okolnosti pod kojima žena uzima pola nasljedstva od onoga što uzima muškarac svode se samo u četiri slučaja, dok susrećemo dvadeset drugih slučajeva u kojima je položaj žene kako slijedi:

1. kod nekih slučajeva, ona je izjednačena sa muškarcem,
2. u nekim slučajevima, naslijeđuje više od muškarca, i
3. ponekad naslijeđuje a da muškarac uopće ne naslijeđuje nešto slično.

Sistem nasljedstva u islamu povezan je sa sistemom porodice kao cjeline. Muškarac je prvi odgovrni za izdržavanje svoje supruge i svoje djece. Udata žena ne snosi tu odgovornost. Ovo znači da teret supruga prevazilazi teret supruge.

Kada iskrsnu posebne situacije u kojima supruga ima potrebu za dodatnim finansijskim dijelom onda se može to nadoknaditi i za života osobe koja se naslijeđuje, putem prodaje ili poklona.

S obzirom na pravednost sistema islamskog nasljednog prava, mnogi Kopti u Egiptu insistiraju na donošenju fetve od strane *Daru'l-ifta* za rješavanje sporova i donošenju presuda kod razilaženja u nasljedstvu.

ZAŠTO ISLAM TRAŽI DA JE SVJEDOČENJE DVIJU ŽENA JEDNAKO SVJEDOČENJU JEDNOG MUŠKARCA

Ovo je samo u jednom slučaju kod svjedočenja, ali postoji bezbroj slučajeva kada je svjedočenje jedne žene ravno svjedočenju muškarca, pa čak se i svjedočenje same žene dozvoljava u pitanjima vezanim za žene, a muškarcima nije dozvoljeno da svjedoče.

Ovaj posebni sud u jednom slučaju ne znači da je vrijednost žene manja od vrijednosti muškarca. Osnovna namjera je biti siguran u svjedočenju sa dokazom da islam u nekim slučajevima uvjetuje četiri svjedoka muškarca. Ovo je sigurno radi sigurnosti dokaza, a ne radi padanja vrijednosti bilo koga od njih. Uzvišeni Allah kaže:

Kada neka od žena vaših blud počini, zatražite da to protiv njih četverica od vas posvjedoče...,[92]

zatim Uzvišeni kaže:

One koji okrive poštene žene, a ne dokažu to s četiri svjedoka, sa osamdeset udaraca biča izbičujte...[93]

Mnogima nije nepoznato, kako to nauka tvrdi, da žena u određenim danima u mjesecu nije u normalnom psihičkom i umnom stanju.

[92] Kur'an, 4/15.
[93] Kur'an, 24/4.

TVRDNJA DA ISLAM NE DOZVOLJAVA ŽENI DA PREUZIMA VISOKE POLOŽAJE U DRŽAVI

Islam ne sprječava ženu da se nalazi na visokim i važnim položajima u državi kada je sposobna za to. U Kur'anu se ne nalazi ni jedan ajet koje ženi zabranjuje da obavlja visoke i važne položaje u državi, štaviše, Kur'an ukazuje na kraljicu od Sabe koja je bila na najvišem položaju u državi.

U odnosu na hadis koji se prenosi od Vjerovjesnika, a. s.,: "Nijedan narod neće biti spašen u kome vlada žena", ukazujemo da postoji poseban povod za izricanje ovog hadisa, a to je kada je Allahov Poslanik bio obaviješten da nad Irancima vlada kraljica, kćerka kralja Kisra. Sasvim je očito da je Poslanik izrekao ovaj hadis da bi ojačao moralni duh muslimana, a time je mislio baš na taj narod.

Potvrđeno je da je Omer ibn Hattab, neka je Allah zadovoljan njime, dao vlast nadzora trgovačkog tržišta u Medini Šifai, kćerci Abdullaha Mahzumija, a poznato je da je ova služba jedna od vjerskih i građanskih službi. Ona zahtijeva i stručnost i strogost.

Ako neko islamsko društvo postupa sa ženom na drugi način, to je posljedica običaja i tradicije koje vladaju u tim društvima, a ne stava i učenja islama.

Sa razvojem koji se počeo javljati u islamskim zemljama, imamo danas da žena predsjedava vladom, kao što je bio slučaj u Pakistanu, Bangladešu i Turskoj, a odnedavno neke zauzimaju položaje ministara i ambasadora, kao što je slučaj u Egiptu.

TVRDNJA DA ISLAM NAMEĆE ŽENI HIDŽAB KOJI JOJ SMETA U OBRAZOVANJU I RADU

Islam je počastio podjednako i ženu i muškarca. Pojava te ukazane časti ženi jesta da pokrije svoje tijelo kako ne bi bila izložena bolesnim i nenormalnim ljudima. Pored toga, islam vodi računa kod hidžaba da hidžab ne zakriva ono što ukazuje na osobenost žene, a to je njeno lice, ili ono što bi joj ometalo kretanje. Hidžab ne smeta ženi muslimanki da bude elegantna sve dok je to u okviru etike. U protivnom, to bi izazivalo smutnju.

Hidžab se smatra nečim pozitivnim u islamu. To je donekle i u kršćanstvu. Indžil insistira da žena pokrije svoju kosu kad obavlja molitvu.[94] I časne sestre kršćanske nose hidžab, a kada neka gospođa susreće papu u Vatikanu, bez obzira bila ona supruga nekog vladara ili popularna žena, i ona mora da pokrije svoju kosu.

Međutim, odjeća koju oblače neke žene muslimanke u ovo vrijeme, koja pokriva njihovo lice i šake, tzv. *nikab*, posljedica je posebnih običaja i tradicije u nekim društvima. Dokaz za to je to što žena muslimanka, kada obavlja hadž, mora da otkrije svoje lice kada čini tavaf.

Što se tiče prigovora da hidžab ometa ženi obrazovanje ili rad, to je tvrdnja koja nema nikakve osnove. Iskustvo potvrđuje da je ta tvrdnja u cijelosti pogrešna. Brojne žene muslimanke postigle su najviši stepen obrazovanja i djelatnosti kao *muhadždžebe*, pokrivene kao što su neke postigle visok stepen dovitljivosti, učinka na radu, kao npr. učestvovanje u oblasti obrazovanja, medicine, njegovateljstva i administracije itd., a da joj takvo odijevanje nije smetalo da obavlja taj posao.

[94] Kapitel Svetog pisma, jedanaest, Poslanica Korićanima.

TVRDNJA DA ISLAMSKO ODIJEVANJE (HIDŽAB) NE POMAŽE ŽENI U SAVREMENOM PROIZVODNOM ŽIVOTU

Nema ni jednog teksta u islamu koji bi definisao šta je islamska odjeća, nego ima samo preporuka da se kod odijevanja ne otkrije žensko tijelo pred stranim ljudima kako ne bi niko ispoljio požudu za njim. Upravo zbog toga moguće je da su se pojavili razni oblici islamskog hidžaba. Ovo ovisi o običaju svakog društva i prirodi djelatnosti žene u tom društvu.

Ono što se javlja u savremenim islamskim društvima vezano za hidžab je nešto što niko nije nametnuo muslimanskoj ženi, nego ga je ona odabrala po svojoj želji. Ona radi u toj odjeći ne sumnjajući da će imati ikakve posljedice zbog toga. U tom slučaju, zašto da se joj ne da pravo na to isto onako kao što se daje pravo indijskoj ženi da nosi odjeću tzv. sar, a da joj to ne ometa posao? Egipatska žena od prije hiljadu godina radi u polju i kući sa istom odjećom, zakopčanim hidžabom. Štaviše, ona ponekad postiže bolje rezultate u proizvodnji od muškarca.

TVRDNJA DA ISLAM TRAŽI OD MUŠKARCA DA IMA VIŠE OD JEDNE, ČAK I ČETIRI ŽENE

Principijelno, islam ne insistira na višeženstvu. U Kur'anu se samo na jednom mjestu spominje višeženstvo, ali taj tekst je vezan za žene bez roditelja koje se odgajaju u zbrinjavanju kod čovjeka i Kur'an tog čovjeka upozorava da im ne čini nasilje ako se s njima oženi. Pa ipak, njemu se preporučuje da ženi neku drugu, a ne njih, pa i četiri. Međutim, Kur'an uvjetuje da prema njima postupa pravedno, a ako ne može pravedno postupati, onda neka se zadovolji samo sa jednom. Ajet Kur'ana koji se odnosi na višeženstvo glasi:

Ako se bojite da prema ženama sirotama nećete biti pravedni, onda se ženite onim ženama koje su vam dopuštene, sa po dvije, sa po tri i sa po četiri. A ako strahujete da nećete pravedni biti, onda samo sa jednom; ili - eto vam onih koje posjedujete. Tako ćete se najlakše nepravde sačuvati.[95]

Kur'an upozorava na drugom mjestu da je uspostavljanje pravednosti, koja je uvjet za više supruga, nešto što je nemoguće ostvariti. Taj ajet glasi:

Vi ne možete potpuno jednako postupati prema ženama svojim ma koliko to željeli...[96]

Eto tako primjećujemo da je princip ženidbe u islamu sa jednom, a da je ženidba sa više žena samo izuzetak, kojim je islam htio rješavati izuzetne slučajeve, koje nameću posebne okolnosti, kao što se dešava, katkada, stradanje većeg broja muškaraca u ratovima, ili kod porasta neudatih žena u nekim društvima.

Postoje i neki humani razlozi kada se traži od muža da izdržava suprugu i ne razvodi se kao u slučaju kada je nerotkinja, ili trajno bolesna i on je zadrži, štiti i izdržava, toliko dugo koliko ona želi to, s tim da se on oženi s drugom.

Zapadnjaci ne teba da protestvuju svojim običajima protiv nebeskog zakona koji je objavljen svim ljudima. On je podoban za primjenu u svim društvima, a ne samo u jednom. Isto tako, on je upućen za sva vremena, a ne samo za jedno određeno vrijeme. Primjetno je da u nekim afričkim i arapskim društvima pojava višeženstva ne predstavlja nikakav uznemiravajući problem, nego je to priznati i prihvaćeni običaj. Važno je da se ženi ne čini

[95] Kur'an, 4/3.
[96] Kur'an, 4/129.

nasilje kada suprug želi da se oženi s drugom, odnosno da joj ne oskrnavljuje njena prava.U važnost ovih prava ubraja se i to da žena muslimanka ima pravo na traženje razvoda braka kada njen suprug hoće da se oženi sa drugom.

Na kraju, odbacivanje Zapada i neprihvatanje višeženstva ne sprečava jednog Zapadnjaka da ima ljubavnicu, pa katkada i više ljubavnica, s kojima, pored svoje žene, ima seksualne odnose, izvan okvira zakonskog braka. Ovo se smatra prostitucijom, koja je zabranjena u svim vjerama.

TVRDNJA DA ISLAM DOZVOLJAVA MUSLIMANU DA SE OŽENI I NEMUSLIMANKOM, A NE DOZVOLJAVA MUSLIMANKI DA SE UDA ZA NEMUSLIMANA

Islam je vjera koja poštuje sve ranije objavljene vjere i smatra vjerovanje u ranije poslanike sastavnim dijelom koji se ne može rastaviti od islamskog vjerovanja. U slučaju da se muškarac musliman oženi sa jevrejkom ili kršćankom, njemu je naređeno da poštuje njeno vjerovanje, štaviše, njemu se ne dozvoljava da joj spriječi praktikovanje njenih vjerskih obreda, da odlazi u bogomolju ili crkvu. U ovome je kompletno poštovanje i cijenjenje drugih vjera od strane islama.

Međutim, kada se oženi židov ili hrišćanin muslimankom, u tom slučaju element poštovanja vjerovanja dotične supruge bit će izgubljen, a onda i sasvim moguće da joj se čini nepravda ili spriječi praktikovanje njenih vjerskih obreda ili spriječi njenim sinovima da ne prihvate i ne praktikuju njenu vjeru.

TVRDNJA DA ISLAMSKI ZEKJAT DAJE MOGUĆNOST BOGATOM MUSLIMANU DA BUDE PRIZNATIJI KOD ALLAHA OD SIROMAŠNOGA, JER MU NJEGOVO BOGATSTVO POMAŽE DA OSTVARI VEĆI SEVAP

Mjerilo na koje se islam oslanja u pregovorima među ljudima općenito jeste pošten rad i bogobojaznost, kao što je navedeno u Kur'anu:

Najugledniji kod Allaha je onaj koji ga se najviše boji...[97]*,*

a bogobojaznost je iskrenost u radu radi Uzvišenog Allaha, bez obzira da li taj posao potekao od bogatog ili siromašnog.

Treba imati u vidu da se djela u islamu u principu mjere prema namjerama. Taj odnos ističe se, također, u svim poslovima. U smislu ovoga, katkada udjeljivanje sadake jedne drahme od strane siromašnog čovjeka, ili samo jedne hurme, može biti ravna ili preći nagradu i sevab bogatog čovjeka koji je udijelio pa i milione iz okvira svoga imetka.

Islam je, na taj način, proširio važnost udjeljivanja milostinje, jer se nije ograničio samo na dijeljenje poklona imetkom, nego je proglasio i lijepu riječ poklonom i sadakom.. Tako npr. ukloniti trn sa puta smatra se, po islamskom učenju, sadakom; dova jednog muslimana upućena Allahu za odsutnog njegova brata muslimana ubraja se, također, u sadaku; činjenje dobra roditeljima je sadaka; traženje nauke je sadaka; samo izlaženje radi sticanja opskrbe je sadaka; sklapanje braka iz straha da čovjek ne bi pao u grijeh je također sadaka.

[97] Kur'an, 49/13.

TVRDNJA DA JE JEDENJE SVINJSKOG MESA PO ISLAMU NEOPRAVDANO, JER JE SVINJSKO MESO KAO I MESO OSTALIH ŽIVOTINJA

Kur'an je zabranio muslimanima na više mjesta da jedu svinjsko meso ne navodeći uzrok te zabrane, poput zabrane Ademu da jede plod stabla u Džennetu. Na taj način treba smatrati ovu zabranu da je ona Božanska zabrana koje se musliman mora pridržavati.

Primjetno je da islam nije prva vjera da je zabranila jedenje svinjskog mesa. I židovstvo zabranjuje, također, jedenje svinjskog mesa, kako je navedeno u Starom zavjetu. Potvrđeno je da je Pavle dozvolio kršćanima da jedu svinjetinu, mada je zakon Starog zavjeta obligatan i za kršćane.

Čudno je da se muslimanu prigovara kada mu se sprječava da jede svinjetinu, dok se nikome drugome, tj. jevrejima, u Evropi i Americi, ne prigovara što se sustežu da jedu svinjetinu.

ZAŠTO ISLAM ZABRANJUJE MUŠKARCIMA DA NOSE ZLATO I OBLAČE SVILU

Islam ima cilj da uspostavi društvo u kome vladaju pravda i jednakost, da se u njemu proširi duh solidarnosti i bratstva. Nema sumnje da isticanje pojedinih osoba, posebno muškaraca, sa posebnom odjećom, ili upotrebom skupocjene odjeće, npr. svile i dragocjenih metala, poput zlata, prouzrokuje nelagodnost u srcima siromaha. Pored toga, ovi koji koriste skupocjenu odjeću i plemenite metale osjećaju se i uzvišenijim nad drugima.

Vođenje brige o osjećajima siromašnih je nešto poželjno, a pojava nekih osoba u izazivačkoj formi dovodi do pokretanja mržnje i odvratnosti u dušama ovih siromaha. To ima lošu posljedicu kod stabilnosti društva, što nije nikakva tajna. Zbog toga je i došla zabrana oblačenja svilene odjeće muškarcima i nošenje zlatnog nakita.

Isto tako, nošenje svilene odjeće i zlatnog nakita dovodi do neke vrste nježnosti i razmaženosti, što je zabranjeno muškarcima po islamu. Oni bi trebali biti snažni i odvažni kako bi se mogli suočiti sa poteškoćama u životu i nošenju odgovornosti.

TVRDNJA DA SE ISLAM PROTIVI SLOBODI VJEROVANJA I DOKAZ ZA LIKVIDACIJU OTPADNIKA OD VJERE (MURTEDA)

I ova je tvrdnja netačna. Islam je zagarantovao slobodu vjerovanja. Kur'an o tome sasvim jasno kaže:

U vjeru nije dozvoljeno silom ugoniti![98]

Priznavanje slobode vjere znači priznavanje vjerske brojnosti. O tome se u Kur'anu kaže:

...ja se neću klanjati onima kojima se vi klanjate...[99]

U okviru ove brojnosti islam garantuje slobode vjerskog dijaloga na objektivnoj osnovi, daleko od vrijedanja ili ismijavanja vjere drugih:

Na put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima na najljepši način raspravljaj![100]

Što se tiče otpadnika od vjere (*murteda*), to je poseban slučaj u islamskom društvu, on nije vjernik, nego se izigrava sa vjerom, danas pristupa vjeri, a sutra je napušta. O tome Kuran kaže:

Onima koji su bili vjernici, i zatim postali nevjernici, pa opet postali vjernici i ponovo postali nevjernici, i pojačali nevjerovanje, Allah doista neće oprostiti i neće ih na Pravi Put izvesti.[101]

Pa i pored toga, tekstovi Kur'ana u cjelini ne sadrže kažnjavanje otpadnika od vjere ubistvom, nego se navodi u hadisu Vjerovjesnika, a. s., u kome se kaže: "Ko izmijeni svoju vjeru, ubijte ga."[102] Očito je da je ovaj hadis naveden u povodu onoga koji je napustio tabor muslimana i pridružio se taboru neprijatelja u vrijeme rata.

Pa i pored toga, islamski pravnici uvjetuju za ubistvo otpadnika od vjere, da on javno iskaže svoje otpadništvo, da istupi protiv islamskih principa i islamskog utvrđenog naukovanja, što znači da je time iskočio iz općeg sistema islamskog društva. Pa i tada će se od njega zatražiti tri puta da se povrati, pa ako ustraje na uznemiravanju islamskog društva na ovaj način u vjeri i obredima, onda on zaslužuje tu kaznu.

---

[98] Kur'an, 2/256.
[99] Kur'an, 109/2.
[100] Kur'an, 16/125.
[101] Kur'an, 4/137.
[102] Bilježi Buhari.

Primjetno je da sve vjere štite sebe od onih koji pokušavaju rasturiti vjeru ili naštetiti javno vjerovanju njenih pripadnika. Poznato je da pravilo ekskomunikacije i danas primjenjuje u hrišćanskoj crkvi za onoga za koga crkva smatra da je napustio njene temelje.

TVRDNJA DA SE STAV DANAŠNJIH MUSLIMANA PREMA SELMANU RUŠDIJU PROTIVI SLOBODI IZRAŽAVANJA

Nužno je napraviti razliku između slobode izražavanja i lošeg izražavanja, posebno kad je u pitanju vjersko osjećanje koga ispoljava oko milijardu muslimana u Svijetu. Ono što se desilo sa Selmanom Rušdijem ulazi u narušavanje ovih vjerskih osjećaja. Sasvim je jasno da on time želi ostvariti materijalnu dobit i popularnost. Kritičari književnosti su potvrdili i dokazali da njegovo kazivanje nema posebne umjetničke vrijednosti kao nešto novo u pripovijedanju, čak ni kao prosječno.

Pa i pored toga, nisu bila ista reagovanja svih muslimana. Onaj koji je donio fetvu da mu se pusti krv bio je imam Humejni, voda ši'ija u Iranu. Međutim, većina muslimana sunita zadovoljila se da je to nešto loše i javno to odbacila. Jednom prilikom s njim se sastao ministar vakufa Egipta i tražio od njega da izmijeni svoj podrugljivi stav prema islamu i vjerovjesniku Muhammedu, ali on to nije prihvatio. Odabrao je popularnost da ustraje na tome.

Primjetno je da mnogi orijentalisti koji su proučavali islam navode u svojim naučnim djelima brojne optužbe protiv islama i njegova Vjerovjesnika, a. s., pa i pored toga muslimani su prevodili ta njihova djela na svoje jezike i proučavali ih i na njih su odgovarali logično i sa zadovoljstvom. Ovo ukazuje na objektivan stav i toleranciju kod većine muslimana.

TVRDNJA DA JE ISLAMSKO KAŽNJAVANJE, KAO SJEČA RUKE KRADLJIVCU I KAMENOVANJE OSOBE KOJA SE PROSTITUIŠE, STRAŠNA I KRAJNJE DIVLJAČKA

Poznato je da se kazna pimjenjuje na one koji iskaču iz sistema društva, a islamski društveni sistem stara se da osobama tog društva sačuva osnovna slijedeća prava:

- vjeru,
- život,
- imetak,
- čast i
- pamet.

Prema tome, napad na bilo koje od navedenoga kod jedne osobe smatra se napadom na cijelo društvo, znači prijetnju sigurnosti tog društva i njegovoj stabilnosti. Uzvišeni Allah kaže:

Zbog toga smo Mi propisali sinovima Israilovim: ako neko ubije nekoga koji nije ubio nikoga, ili onoga koji na Zemlji nered ne čini - kao da je sve ljude poubijao; a ako neko bude uzrok da se nečiji život sačuva - kao da je svim ljudima život sačuvao.[103]

Istovremeno, islam obezbjeđuje prava jedinkama toga društva koja su im dovoljna tako da samo počinjavanje nedjela postaje divljaštvo.

Usprkos tome što neke kazne koje predviđa islam katkada, u pojedinim slučajevima, izgledaju stroge i okrutne, ipak one se ne primjenjuju prebrzo ili zbog same sumnje, nego se dosuđuju nakon brojnih strogih mjera, koje je obavezno priskrbiti prije osude prekršitelja, što čini njegovo ispitivanje lahkim, osim ako je prekršaj rijedak. Može se reći da su ove kazne postavljene da bi se počinitelj povukao i sustegao ili kao upozorenje, zatim zaplašivanje muslimana da postoje prekršaji kojima Uzvišeni Allah nije zadovoljan, a koji je, istovremeno, Najmilostiviji prema Svojim stvorenjima.

Definisanje kazni na ovaj način jako se odrazilo na formiranje kolektivne svijesti kod muslimana kroz protok stoljeća i u skoro svim društvima. Ova svijest djelovala je na njih da su se ustručavali počiniti prijestup više zbog vjerskog stanovišta, nego od straha građanskog zakona.

[103] Kur'an, 5/32.

TVRDNJA DA ISLAMSKI POST UMANJUJE SPOSOBNOST PROIZVODNJE I POJEDINCA I DRUŠTVA

Post se smatra drugim ibadetom, jer dolazi odmah poslije namaza, a sastoji se od sustezanja jela, pića i supružničkih spolnih odnosa od pojave zore do zalaska Sunca za vrijeme jednog mjeseca u godini, a to je mjesec ramazan.

Smisao posta jeste da post djeluje na odgoj ljudske duše, u smislu da se musliman, za vrijeme ramazana, susteže od onoga što je dozvoljeno i dopušteno s obzirom na Uzvišenog Allaha, a onda kasnije postaje sposoban da se susteže i od onoga što je zabranjeno.

Isto tako, post kod muslimana odgaja osjećaj savjesti, jer je post ibadet koji se ne manifestuje preko organa, a za čovjeka koji posti zna samo Allah, niko drugi. Ovo znači da čovjek koji posti ne objelodanjuje post drugima.

Na osnovu rečenoga proističe da post ojačava čovjeku moć koja savladuje njegove strasti, posebno kod rada. Dokazano je da su prvi muslimani ostvarivali velike pobjede u toku ramazana, što im nije ometalo to što su postili.

Međutim, ono što se da primijetiti danas kod nekih muslimanskih društava, da malo proizvode u toku mjeseca ramazana, to je zbog drugih faktora, potpuno dalekih od posta. Jedan od tih faktora jeste dominacija načina zapadnjačkog života nad islamskim društvima i veliko povinjavanje utjecaju savremenih medija, televizije npr., koja stalno emituje programe, skoro preko cijele noći.

TVRDNJA DA ISLAM NE IDE POTPUNO SA SAVREMENOM CIVILIZACIJOM, A DOKAZ JE TOME PRIMJETNA ZAOSTALOST MUSLIMANA

Zaostalost muslimana u posljednjim stoljećima ni u kom slučaju nije zbog islama, nego je, u prvom redu, zbog udaljenosti od islamskog učenja, a ponekad i zbog nerazumijevanja islama kako valja. Postoje i drugi brojni faktori zaostalosti muslimana, koje pametan čovjek lahko može da raspozna.

Što se tiče savremene civilizacije, ona ima svoje i pozitivnosti i negativnosti. Islam sasvim jasno odbacuje sve negativnosti savremene civilizacije. Islam je protiv uništenja morala, raspadanja porodice, nezaposlenosti, odanosti pijanstvu, zagađenosti prirode i luđačkog naoružavanja.

Islam jako insistira na prihvatanju pozitivnosti savremene civilizacije od prije više stotina godina. Najvažnije od toga je traženje nauke, savršenstvo u poslu, regulisanje snage i moći i poštovanje vremena. Štaviše, islam traži pripremu svake osobe da bude vjernik i čestit član u društvu.

Pojave zaostalosti i napretka u društvu ne ovise o islamu i kršćanstvu, jer su Japanci najnapredniji narod, a obožavaju vjeru koja nije nebeska, nije objavljena vjera, a Kinezi nemaju skoro nikakve vjere. Prema tome, napredak i nazadak ovise o brojnim uzrocima i okolnostima.

ZAŠTO SU ISLAMSKI NARODI NESLOŽNI I ZAŠTO SE MEĐUSOBNO SUKOBLJAVAJU, PREMDA ISLAM POZIVA KA JEDINSTVU

Tačno je da islam poziva ka jedinstvu i solidarnosti. Uzvišeni Allah kaže:

Svi se čvrsto Allahova užeta držite i nikako se ne razjedinjujte![104]

Ovaj princip muslimani su ostvarili u brojnim slučajevima, dok je pocijepanost među njima došla zbog drugih razloga, sasvim dalekih od islama, npr. osobno trvenje radi vlasti, zadržavanje zapadnog kolonijalizma dugo vremena u islamskom svijetu, zatim nedostatak svijesti kod islamskih naroda proizašle iz dugog perioda umrtvljivanja, zatim nepraćenja šta se događa u svijetu oko njih.

Može se primijetiti da sa povećanjem obrazovanja kod muslimana dolazi do veće povezanosti sa drugim društvima, njihovo saznanje o fanatičnosti nekih od ovih naroda. Muslimani su počeli da formiraju neke saveze međusobno, od kojih je najvažniji *Munazzametu'l-mutemeri'l-islami* - Organizacija islamske konferencije.

Ako se razilaženje očito primjećuje na političkom nivou među islamskim državama i vladama, ta razilaženja su skoro potpuno iščezla na nivou osjećaja kod islamskih naroda. Svaki događaj uznemiravanja i nasilje na bilo kog muslimana prouzrokuje kod drugih muslimana u ostalim dijelovima Svijeta, saosjećanje s njim.

Ovo je to što potvrđuju riječi Poslanika, a. s.: "Primjer muslimana u njihovoj međusobnoj ljubavi, međusobnom sažaljenju i saosjećanjima je poput tijela koje, kada se tuži jedan njegov organ, osjetit će i ostalo tijelo nemoć i temperaturu."[105]

[104] Kur'an, 3/103.
[105] Hadis bilježe Muslim i Ibn Hanbel.

MIŠLJENJE DA ISLAMSKI DŽIHAD DOVODI MUSLIMANE DO NEPRIJATELJSTVA SA DRUGIMA

Žaliti je što je islamski džihad kod nemuslimana shvaćen potpuno pogrešno. Islamski džihad nikada ne poziva u rat osim kada brani svoja prava i kod suočavanja sa nasiljem i neprijateljstvom. Allah, dž. š., kaže:

Dopušta se odbrana onima koje drugi napadnu, zato što im se nasilje čini - a Allah ih je, doista, kadar pomoći,[106]

a kod zabrane činjenja neprijateljstva drugima Uzvišeni kaže:

I borite se na Allahovom Putu protiv onih koji se bore protiv vas, ali vi ne otpočinjite borbu! - Allah, doista, ne voli one koji zapodijevaju kavgu.[107]

Štaviše, islam u slučaju agresije traži da se u odbrani odgovori slično, bez pretjerivanja, i insistira na toleranciji. Uzvišeni Allah kaže:

Ako hoćete da na nepravdu uzvratite, onda učinite to samo u onolikoj mjeri koliko vam je učinjeno; a ako otrpite, to je, doista, bolje za strpljive.[108]

Protivnici islama oslanjaju se u svojim tvrdnjama na neka pregonjenja koja su počinili neki vladari muslimani u različitim historijskim periodima i ta pregonjenja smatraju primjerom islamskog stava kod ratovanja. Ovo nije pravedno, jer tekstovi uzvišenog Kur'ana i autentični sahih hadisi insistiraju na mirnoj koegzistenciji sa onima koji se u svom vjerovanju razlikuju od muslimana. Kur'an i hadis podstiču muslimane da sarađuju sa narodima drugih konfesija i vode dijalog s njima. Ostaje i dalje osnovni uzrok kod pogrešnog shvatanja pojma džihada neuočavanje nikakve razlike između stava islama i postupaka nekih muslimana.

[106] Kur'an, 22/39.
[107] Kur'an, 2/190.
[108] Kur'an,16/126.

TVRDNJA DA JE ISLAM PROTIV DEMOKRACIJE I PRAVA ČOVJEKA, DA SAVJETOVANJE NIJE POTREBNO VLADARU I OSUDA STAVA MUSLIMANA U ODNOSU NA MIŠLJENJE DRUGOGA

Uopće nije tačno da je islam protiv demokracije. Islam je pretekao sve poznate sadašnje političke sisteme, među kojima i demokratske. Kod dopuštanja političkog učestvovanja svakoj osobi Ummeta, nije postavio bilo kakvo ograničenje koje bi poremetilo djelovanje Ummeta. Uzvišeni Allah je naredio Svome Poslaniku, a. s., u Kur'anu da konsultuje svoje ashabe o iskrslim pitanjima i kaže:

...i dogovaraj se s njima...,[109]

te opisao uzorno muslimansko društvo riječima:

...i koji se o poslovima svojim dogovaraju...[110]

Dokazano je da se Poslanik, a. s., najviše konsultovao sa svojim ashabima. Tako isto radili su poslije njega *Hulefa-i rašidun*, prva četverica halifa. Postoje i dokazi da su se pojedini muslimani suprotstavljali vladarima, a da ih nije snašla nikakva neugodnost. Čak se drugom halifi Omeru ibn Hattabu u vezi s jednim pitanjem suprotstavila jedna žena, pitanja koje je bilo objavljeno u vezi sa njom prema njenom mišljenju, poslije čega bi ovaj halifa često govorio: "Neka se Allah smiluje ženi koja mi je ukazala na grešku!"

Iz svega ovoga islamski učenjaci su izvukli zaključak da su konsultacije (*šura*) obavezne za vladara, prema pretežnijem mišljenju na koje se oslanja većina islamskih učenjaka.

Što se tiče stava islamskih učenjaka prema mišljenju drugoga, tu susrećemo nekoliko principa koji prožimaju taj stav, a najvažniji su:

- lijepo ga saslušati,
- prema nosiocu takvog mišljenja ne postupati neprijateljski ili izlagati ga neugodnostima, riječima ili djelom, i
- odgovarati mu zadovoljavajućim dokazom i argumentom.

Među njima su se ugnijezdili veličanstveni aksiomi koji govore o tome, kao npr.:

- razilaženja u mišljenju kod nekog pitanja ne kvare prijateljske odnose,
- moje mišljenje je ispravno, moguća je greška,
- a mišljenje drugoga je pogrešno, moguće je da je ispravno.

[109] Kur'an, 3/159.
[110] Kur'an, 42/38.

Ono što govori o širokogrudnosti muslimana prema mišljenju drugih koja se primjećuju u islamskom fikhu kao i u drugim naukama jeste brojno. To su razilaženja sa stanovišta pogleda, brojnosti tih stanovišta, trijumf svakog od njih, formiranje mezheba i raznih škola koje prate te mezhebe i šire se.

Islam je vjera koja najviše štiti ljudska prava. Njegovi ustaljeni tekstovi potpuno to potvrđuju, kao što se i primjena toga manifestovala u životu muslimana kroz protekla stoljeća.

Ako se ideja ljudskih prava izražava danas preko svih jezika u Svijetu, onda je potrebno ukazati na njen prvi lokalni nastanak u zemljama: Engleskoj (1688. god.), u Sjedinjenim Američkim Državama (1776. god) i u Francuskoj (1789. god.). Ona su potvrđena na međunarodnom nivou tek (1948. god) u Svjetskoj deklaraciji o ljudskim pravima, a u Evropskom institutu za ljudska prava (1950. god.), godine 1966. u Međunarodnom ugovoru za privredna, društvena i kulturna prava. Sve se to svodi na dva osnovna principa, a to su sloboda i jednakost, pored druge grupe prava koja štite život čovjeka i njegovu čast unutar društva.

Letimičnim pogledom na Kur'an i Poslanikov sunnet i na onog ko je odgojen na temelju Kur'ana i hadisa postaje jasno da je islam daleko prije potvrdio sva ova prava, pa i više od tih prava. Dovoljno je da se čovjek zadovolji o tome iščitavajući tekst koji slijedi:

- Deklaracija o poštovanju čovjeka s obzirom da je on čovjek:

Mi smo sinove Ademove, doista, odlikovali...[111]

- potvrda prava jednakosti među svim ljudima, bez ikakve razlike po porijeklu, boji i društvenom položaju:

O, ljudi, bojte se Gospodara svoga, koji vas od jednog čovjeka stvara, a od njega je i drugu njegovu stvorio, i od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao;[112]

- potvrda prava na život i osobnu sigurnost:

...ako neko ubije nekoga koji nije ubio nikoga, ili onoga koji na Zemlji nered ne čini - kao da je sve ljude poubijao; a ako neko bude uzrok da se nečiji život sačuva - kao da je svim ljudima život sačuvao...[113]

Allahov Poslanik kaže: "Da iščezne ovaj svijet Allahu je beznačajnije nego da bude ubijen jedan musliman".[114] Isto tako Poslanik ističe: "Ko namrtvo ubije štićenika (tj. nemuslimana - podanika islamske države), Allah mu je zabranio Džennet;"[115]

- oslobođenje od ropstva i robovanja. Prenosi se da je Omer ibn Hattab, neka mu se Allah smiluje, rekao Amru ibn Asu i njegovu sinu: "Kako nastojite da učinite svijet robovima, a majke su ih rodile slobodnim?" On je napisao i uputio raspis u kome kaže: "Ja ne upućujem svoje *ummale*, što će reći, namjesnike, da vas mlate niti da uzimaju vaše

[111] Kur'an,17/70.
[112] Kur'an, 4/1.
[113] Kur'an, 5/32.
[114] Bilježe Muslim i Tirmizi u Sunenu.
[115] Sunen En-Nesai i Musned Ibn Hanbela.

imetke, pa ko tako nešto uradi, neka meni protiv njega tužbu podnese, da ga kaznim;"

- puna vjerska sloboda. Uzvišeni Allah kaže:

U vjeru nema prisiljavanja...[116]

Uzvišeni također kaže:

i reci: "Istina dolazi od Gospodara uašeg, pa ko hoće - neka vjeruje, a ko hoće - neka ne vjeruje!"[117]*,*

kao i:

...vama - vaša vjera, a meni - moja!"[118]

Pa i pored toga, bilo bi nepravedno da Dokument o ljudskim pravima do koga je ljudsko društvo došlo tek u dvadesetom stoljeću dominira nad islamom kao kompletnom vjerom koju je Uzvišeni Allah objavio kao uputu ljudima na svakom mjestu i u svakom vremenu.

Ostaje zauvijek da je pouka u dalekosežnosti ostvarenja principa prava čovjeka u praktičnom životu, da ti principi budu opći i sveobuhvatni za sve ljude, a ne da ga napredne zemlje primjenjuju samo na svoje podanike dok lišavaju ostale narode toga prava, ili da se ukoravaju te male zemlje zbog njih dok povreduju ta prava upravo napredne zemlje.

Na kraju, pravo čovjeka u islamu karakteriše se time što su ona pomiješana sa dubokim vjerskim podstrekom i pri njihovoj primjeni vodi se računa o volji Uzvišenog Allaha, dok su gra+anska prava čovjeka lišena ovih oblika.

[116] Kur'an, 2/256.
[117] Kur'an, 18/29.
[118] Kur'an, 109/6.

TVRDNJA DA JE ISLAM PROTIV UMJETNOSTI (MUZIKE, PJESME, PLESA, GRAFIKE NA DRVETU, SLIKARSTVA I TEATRA)

Islam se ne protivi umjetnosti samoj po sebi, niti se uopće protivi plemenitoj umjetnosti koja uzdiže osjećaje čovjeka. Štaviše, islam insistira na umjetnosti koja podstrekava na plemenitost, a otklanja sramotu.

Poslanik, a.s., hrabrio je pjesnike koji su predstavljali visoke ideale i uzvišene principe. Poznato je da se umjetnost poezije jako razvila kod muslimana u raznim vrstama i formama.

Poznato je, također, da je Poslanik, a.s., volio glas Hasana i cijenio njegov utjecaj na osjećaj muslimana. Zbog toga je on izabrao Bilala, koji je imao ugodan i prijatan glas, da bude mujezin, da poziva muslimane na namaz.

Pogrešno je shvaćen stav islama uopće prema umjetnosti, a takvo shvaćanje zasniva se na zabrani slika i kipova kako ne bi došlo do miješanja sa kipovima i naslikanim božanstvima koje su politeisti smatrali svojim bogovima, mimo Allaha.

Muslimani su spoznali smisao ovoga u raznim društvima i pridržavali se toga, a da nisu odbacili umjetnost. Zahvaljujući muslimanima razvile su se umjetnosti: crtanje, arhitektura, arabeske, minijature i razne vrste muzejske umjetnosti, koje još i danas oduševljavaju posmatrača na svim stranama Svijeta.

Ukratko, islam odbacuju poražavajuću umjetnost koja izaziva nagone i vodi ka sramnosti i potkrepljuje prekršaje i zla djela.

TVRDNJA DA ISLAM INSISTIRA NA PRETJERANOSTI I EKSTREMIZMU I DA JE TERMIN MUSLIMAN POSTAO SINONIM ZA TERORIZAM

Što se tiče tvrdnje da islam insistira na pretjeranosti i ekstremizmu, to je potpuna neistina! Tekstovi Kur'ana najočitije odbacuju to. Kur'an zabranjuje svaku pretjeranost, pa i u vjeri. Uzvišeni kaže u Kur'anu:

... ne zastranjujte u svome vjerovanju...,[119]

a muslimane opisuje riječima:

I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu...[120]

Naređuje Poslaniku, a.s., i muslimanima:

...Ti idi Pravim Putem, kao što ti je naređeno, i nek tako postupe i vjernici koji su uz tebe, i obijesni ne budite...[121]

Onaj koji razmisli o odredbama Kur'ana i njegovu naukovanju naći će da se te odredbe sve karakterišu lahkoćom i tolerancijom. Uzvišeni Allah kaže:

... Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate...[122]

Ovo se jasno očituje u svim obredima koje obavlja musliman: u namazu, postu, zekjatu i hadždžu i svemu drugom što proističe iz toga: etici samilosti, međusobnoj iskrenosti, međusobnoj oporuci istine i strpljenja i saradnji na dobročinstvu i bogobojaznosti. Uzvišeni Allah kaže:

...obavljaj namaz, namaz, zaista, odvraća od razvrata i od svega što je ružno...[123]

Allahov Poslanik, a.s., ističe: "Post je preventiva, neka ne čini spolni snošaj kada posti i neka se bezobzirno ne ponaša. A ako neko hoće da ga tuče ili psuje, neka kaže dva puta: `Ja postim!"[124] Allahov Poslanik, a.s., ubraja u sadaku: odstraniti nešto što uznemiruje sa puta; onome koji kihne reći `Bog ti se smilovao', tj. reći "Jerhamukellah"; nazivati selam i odgovoriti na selam boljim odgovorom. Napominjemo ovdje da je islamski uobičajeni pozdrav "Es-selamu alejkum!"

---

[119] Kur'an, 4/171.
[120] Kur an, 2/143.
[121] Kur'an, 11/112.
[122] Kur'an, 2/185.
[123] Kur'an, 29/45.
[124] Hadis bilježi Buhari.

U samo vrijeme Poslanika, a. s., neki muslimani razumjeli su vjeru pogrešno i smatrali su da se treba isključivo predati ibadetu, preopteretiti organizam i prekinuti sa ovim svijetom i njegovim dobrima. Poslanik, a.s., objasnio im je da je to pogrešno, da je prava vjera u umjerenosti između okretanja prema ibadetu i ovom svijetu. Ovo se jasno očituje u slijedećem hadisu.

Došla jedna grupa ljudi (upotrijebljen izraz "reht", a znači od tri do devet) kući Poslanikovih, a.s., supruga i pitali za ibadet Poslanika, a.s. Kad su čuli odgovor, oni, kao da su smatrali da je to malo, upitaše: "Gdje smo mi u odnosu na Poslanika, a.s.!? Njemu su oprošteni i ranije i kasnije učinjeni grijesi." Nato će jedan od njih: `Ja po cijelu noć klanjam', a drugi: 'Ja neprekidno postim, tj. sve dane u godini, nikada ne mrsim', a treći će reći: `Ja apstiniram od žena i ne ženim se.' Tada dođe Poslanik, a.s., i reče ` Vi ste ti koji su rekli tako i tako. Eto, tako mi Boga, ja se više bojim Boga od vas i više sam predan Njemu od vas, ali ja i postim i mrsim, klanjam i legnem da spavam, a i ženim se. Onaj ko izbjegava moj način života ne pripada meni."[125] Ovo potvrđuje i Kur'an kada kaže:

i nastoj da time što ti je Allah dao stekneš onaj svijet, a ne zaboravi ni svoj udio na ovome svijetu...[126]

Činjenica je da je Kur'an objavljen u namjeri da uspostavi umjerenost, sredinu nakon vjerskog ekstremizma u kojeg su upali židovi kada su se suprotstavili prirodi zabranjujući ono što je Allah dozvolio, predavši se u potragu za ovim materijalnim svijetom, sticanje imetka na nepravedan način, isto tako nakon ekstremizma u kojeg su zapali i kršćani kada su se također suprotstavili prirodi kada je nametnuo svojim svećenicima (monasima) celibat, povlačenje od ovog svijeta potpuno radi ibadeta. Uzvišeni Allah kaže:

Reci: "Ko je zabranio Allahove ukrase, koje je On za robove Svoje stvorio, i ukusna jela?"[127]

Ovo jasno govori da pretjeranost i ekstremizam ne pripadaju vjeri, nego sasvim suprotno, pogrešnom shvatanju ili nedovoljnom shvatanju vjere. Još je Poslanik, a.s., upozorio na onoga koji pregoni u vjeri, da se od njega potpuno odvojio zbog toga što ne shvaća vjeru kako valja.

Prenosi se da je Ebu Se'id el-Hudri rekao: "U momentu kada je Allahov Poslanik, a.s., dijelio sredstva, dode Abdullah ibn Zi'l-Huvejsire Temimi i zavika: 'Pravo postupi, Poslaniče!' Poslanik na to dodade: `Teško tebi! Ko će pravo dijeliti ako ja ne dijelim!?" Omer ibn Hattab uzvikuje: 'Pusti ga meni, Allahov Poslaniče, da mu glavu odsiječem!' Nato će Poslanik, a.s.: 'Pusti ga, Omere! On ima svoje ashabe. Neko bi od vas omalovažio svoj namaz njegovim namazom, svoj post njegovim postom. Oni brzo prolaze kroz vjeru kao što strijela prolazi kroz luk."[128]

Što se tiče optužbe za terorizam koji se sada veže za muslimane, on se temelji na postupku sasvim male grupe osoba, ili grupacija koje teže da ostvare svoje lične interese pod maskom vjere, a vjera nema nikakve veze s njima, čak i kada je zadobila simpatije

[125] Hadis bilježe Buhari i Muslim.
[126] Kur'an, 28/77.
[127] Kur'an, 7/32.
[128] Hadis je muttefekun alejh, prenose ga Buhari i Muslim, a ovo su riječi Buharija

prostih muslimana. Nije poznato iz historije Poslanika, a. s., prvih halifa i ashaba da je iko od njih ubio mirnog čovjeka druge vjere ili da je prisilio mačem da prihvati islam. Isto tako nije poznato u historiji Poslanika, a. s., i prvih halifa da je iko od njih ubio nekog muslimana zbog toga što se on protivio njegovu mišljenju ili što mu se suprotstavio svojim pravnim učenjem. Bit će nam dovoljno da ovdje spomenemo riječi Uzvišenoga:

...ako neko ubije nekoga koji nije ubio nikoga, ili onoga koji na Zemlji nered ne čini - kao da je sve ljude poubijao; a ako neko bude uzrok da se nečiji život sačuva - kao da je svim ljudima život sačuvao.[129]

Allahov Poslnik, a.s., kaže: "Svaki musliman muslimanu je zabranjen, zabranjena mu je njegova krv, njegova imovina, čast i obraz!"[130] a u drugom hadisu navodi se: "Ko plaši vjernika, nije siguran od Allaha, njega će plašiti Sudnji dan".[131] U jednom drugom hadisu stoji: "Musliman je onaj čovjek od čijih su ruku i jezika mirni drugi muslimani."[132] Na to ukazuju i riječi Uzvišenog Allaha:

Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome, ne voli On one koji se previše glasno mole. I ne pravite nered na Zemlji, kad je na njoj red uspostavljen...[133]

Također islam insistira i na mirnoj koegzistenciji među narodima:

O, ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji ga se najviše boji...[134]

i podstiče muslimane da sarađuju i sa nemuslimanima na dobru i pravdi:

Allah vam ne zabranjuje da činite dobro i da budete pravedni prema onima koji ne ratuju protiv vas zbog vjere i koji vas iz zauičaja vašeg ne izgone - Allah, zaista, voli one koji su pravični.[135]

Činjenica je da terorizam danas predstavlja svjetsku pojavu, tj. on se nalazi u svim društvima, u svim vjerama i pravnim školama. Međutim, neprijatelji islama pokušavaju terorizam ograničiti samo na muslimane. U povodu ovoga zapadnjački mediji, stavili su se u službu, posebno poslije raspada Sovjetskog Saveza, i izbacili krilaticu koja tvrdi da je islam, poslije komunizma, slijedeći neprijatelj. O, Bože, kako je ovo daleko od istine i realnosti!? Postoji danas oko jedne milijarde mirnih muslimana koji žive na raznim stranama Svijeta. Svi oni insistiraju na sigurnosti i stabilnosti, pored principa koji se nalaze u islamskom učenju koji pozivaju na toleranciju i umjerenost.

[129] Kur'an, 5/32.
[130] Navodi se u Sunenu Tirmizija i Sunenu Ibn Madžea
[131] Sunen Tirmizija i Musned Ibn Hanbela.
[132] Hadis prenose Buhari i Muslim.
[133] Kur'an, 7/55-56.
[134] Kur'an, 49/13.
[135] Kur'an, 60/8.

ZAVRŠNA RIJEČ

Ovo su najteže optužbe i tvrdnje koje su upućivane i ranije i kasnije islamu. Ove tvrdnje izražavaju stalni pokušaj kako naići na bilo koji prodor u čvrsto zdanje islama, a za koje je Uzvišeni Allah odredio da bude pečat objavljenih vjera ljudima na Zemlji.

Kur'an registruje stav svojih protivnika koji svim silama pokušavaju pronaći u njemu neku sumnju ili proturječnost, kao što se dešava po običaju sa knjigama koje ljudi objavljuju, ukazujući pri tome da ne postoji u Kur'anu nikakva proturječnost iz prostog razloga što je on objavljen od Allaha:

Da je on od nekog drugog, a ne od Allaha, sigurno bi u njemu našli mnoge protivrječnosti.[136]

Kad se zadržavamo na ovoj posljednoj riječi, važno nam je ukazati svakom muslimanu: Ti si dužan da budeš idealni primjer etike islama, da pozivaš u islam mudrošću, lijepim savjetom i da o tome raspravljaš na lijep način. Nema boljeg metoda pri tome od zadovoljavajuće upute. Ovaj metod počiva na racionalnom dokazu i autentičnom tekstu. To je metod kojeg želimo predstaviti tebi u ovoj knjizi, bilo da se radi o jednostavnoj formi predstavljanja islama u njegovu kompleksnom poimanju ili objektivnom odgovoru na najvažnije izmišljotine koje se upućuju protiv islama i muslimana.

Isto tako, važno nam je da kažemo i nemuslimanima koji budu čitali ovu knjigu, da njihov prvi i posljednji cilj bude stvarna istina, da se drže daleko, pa makar za jedno vrijeme, od svih izmišljotina koje su im na umu, ili namjerne propagande protiv islama. Ovo pitanje nije vezano za političke ili privredne smjerove za koje su zainteresovani muslimani da bi se proširili i da bi od toga nešto iskoristili, nego je u pitanju Božanska vjera koja je objavljena da uputi cijelo čovječanstvo i izvede ga iz mraka sumnje i zbunjenosti na svjetlo punog uvjerenja i vječne sreće.

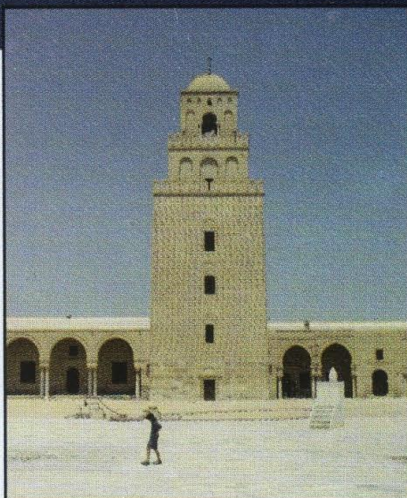
Bože naš, učini nas od onih koji slušaju ovu Riječ i slijede ono što je najbolje!

Neka je selam na onoga ko slijedi ovu uputu!

---

[136] Kur'an, 4/82.

Brate!

Sestro!

Šta bi uradio(la) kad bi od tebe zatražio neko ko nije musliman da mu sažeto kažeš stvarnu istinu o islamu?

Čime bi mu odgovorio(la) kada bi te upitao o najvažnijim postulatima tvoje vjere?

Kako bi odgovorio(la) npr. onome koji tvrdi da je Kur'an tvorevina čovjeka ili da se na Vjerovjesnikov sunnet čovjek ne može osloniti?

Imaš li ti kod sebe tačno objašnjenje zbog čega je zabranjeno muslimanu svinjsko meso? Ili zbog čega je dozvoljeno višeženstvo u islamu? Ili zbog čega nasljeđuje žensko čeljade upola manje od muškarca, ili zbog čega je svjedočenje dvije žene jednako svjedočenju jednog muškarca?

Da bi ti bio pri ruci zadovoljavajući odgovor i jak dokaz na slična pitanja i razmatranja, predajemo ti ovu preglednu i konciznu knjigu u čijoj je izradi učestvovala grupa velikih znalaca i muslimanskih mislilaca Egipta, a recenziju izvršili učenjaci Univerziteta El-Azher i Egipatski ured za fetve (Darul-ifta).

Fakultet islamskih nauka u Sarajevu

Design&photo: Tarik Jesenković, 2004.